

Szemben a kommunizmussal

SZEMBEN A KOMMUNIZMUSSAL

Konferencia és Megemlékezés a Temesvári Református Egyházmegye Ceaușescu-féle falurombolási terve elleni fellépésének 20. évfordulója alkalmából

2008. szeptember 20–21.

Arad, Belvárosi Református Egyházközség
Temesvár, Belvárosi Református Egyházközség

Arad, 2008. szeptember 20., szombat

10⁰⁰ Megnyitó

Tökés László püspök, EP-képviselő

10¹⁵ Dr. Molnár János lelképásztor, egyetemi tanár (Szeged):

A Temesvári Református Egyházmegye Lelkészi Karának

a Ceaușescu-féle falurombolás elleni fellépéséről (1988. szeptember 6.)

11⁰⁰ Dinu Zamfirescu (Románia): *Szemben a kommunizmussal*

Szünet

12⁰⁰ Zétényi Zsolt (Magyarország): *A diktatúra ellen – a nemzetért*

12⁴⁵ Szócs Géza költő (Románia–Magyarország): *Ellengyenge idők*

14⁰⁰ Közébéd

15³⁰ Lech Tranda lelképásztor (Lengyelország): *Az egyházak ellenálló szerepe a kommunizmus alatt*

16⁰⁰ Dr. Hermán M. János egyháztörténész (Románia–Hollandia): *A nyugati világ szolidaritása*

az erdélyiekkel és tiltakozása a falurombolás ellen

16⁴⁵ Dr. Szűrös Mátyás, a Magyar Köztársaság volt államelnöke (Magyarország):

Magyarország Erdély védelmében. Magyar-román kapcsolatok a Ceaușescu-diktatúra bukását megelőző időszakban

Szünet

18⁰⁰–20⁰⁰ Hálaadó emlékstentisztelet – Igét hirdet Tökés László püspök

Köszöntések

Ünnepi műsor

Rendhagyó könyvbemutató:

Molnár János: *Aradi állásfoglalás*

20⁰⁰ Állófogadás

Temesvár, 2008. szeptember 21., vasárnap

10⁰⁰ Vasárnapi ünnepi istentisztelet

Templomi ünnepély

Köszöntések

12³⁰ Megemlékezés Újvárossy Ernő, a temesvári ellenállás első áldozatának sírjánál –

Balaton Zoltán volt presbiter

Koszorúzás

Az 1989-ben, Temesváron elkezdődött romániai népfelkelés közelgő 20. évfordulója alkalmából tartandó emlékévi nyitórendezvényét szervezték meg Aradon, szeptember 20-án a belvárosi református templomban. Abban a városban és azon a helyen, ahol 1988 szeptemberében a Temesvári Református Egyházmegye Lelkészi Kara Romániában elsőként – és helyi, szervezett, nyilvános és testületi fellépésként egyetlenként! – emelte fel szavát az erdélyi magyar közösséget léteben fenyegető ördögi terv, a falurombolás ellen. A „Szemben a kommunizmussal” címet viselő konferencia és egyben megemlékezés szervesen illeszkedik a kommunista múlttal való szembenézés témakörébe, amelyet Tökés László következtetesen szorgalmaz az Európai Parlamentben a keresztény értékek, múltunk felvállalása mellett.

A konferencia témája is bizonyoságot ad arról, hogy a két témakör szorosan összefügg, mutatott rá **Tökés László** megnyitójában. A szekularizálódó Európában egyre nehezebb a keresztény értékeket felvállalni, Európa mintegy megtagadja gyökereit, elfeledkezik a múltjáról. Ugyanígy Közép-Kelet-Európa azon államai, melyek a Szovjet-tömbhöz tartoztak, múltfeledő, önfelmentő módon nem mernek szembenézni közelmúltjukkal, és tapasztalható, hogy a Nyugat sem ítéli el megfelelő mértékben a kommunizmust, márpedig ugyanolyan bűnös rendszer volt, mint a nácizmus.

A kommunizmusban az egyházak megtartó szerepet játszottak, ez olyan evidencia, amelyet senki sem szokott kétségbe vonni – ám a kép árnyalásra szorul. **Dr. Molnár János** lelképásztor, egyetemi tanár e konferenciára megjelentetett Az Aradi Állásfoglalás a magyar-román diplomáciai kapcsolatok és a „Vasile-doszsié” tükrében című könyvében írja: „A felhívást megszavazó lelkészek, egy közösség vezetőiként, igaz, nem túl nagy egyházmegye magyar reformátusait képviselve hozták meg bátor döntésüket. Ennek ellenére (vagy éppen ezért is?) a közelmúltból alkotott történeti képből szinte teljesen hiányzik mind Magyarországon, mind Romániában”. Ezen összefoglaló keretei nem engedik meg, hogy teljes részletességében ismertessük a szerző által történészi alaposággal oka-

Folytatása a 2. oldalon

Zöldek | Európai Szabad Szövetség
Az Európai Parlamentben

Házigazda:
Tökés László
püspök, európai parlamenti képviselő

Tőkés László és Borbély Zsolt Attila, a moderátor

Folytatás az 1. oldalról

datolt történetet, a lényegét a következőképpen foglalhatjuk össze: 1988 nyarán Molnár János megkereste Tőkés Lászlót, hogy emeljék fel szavukat a Ceaușescu-féle falurombolási terv ellen. A Molnár János által írt tervezetet Tőkés László kiégesztette, majd vállalta, hogy eljuttatja minél több egyházmegyébe. Tervük szerint lehetőleg egy időben felolvasásra kellett volna kerülnie lelkészértekezleteken, egyéb megfelelő alkalmakkor. A Securitate besúgói – többnyire lelkészek, eseperek – útján tudomást szerzett a tervükről, és komplex „ellenstratégiát” kívánt alkalmazni a terv megakadályozására. Fél sikerrel.

Egyrészt az aradi gyűlés időpontját „elnezték”, a protestirat nyilvánosságra hozatalát későbbi gyűlésre „várták”. Ezért 1988. szeptember 6-án az adminisztratív egyházmegyei gyűlésen Tőkés Lászlónak és Molnár Jánosnak sikerült felolvasniuk a szöveget, amelyet a gyűlés négy tartózkodással elfogadott, és megszavazták, hogy terjesszék a felsőbb egyházi hatóságok elé. Molnár János holland barátai (Klaas és Ida Eldering) az előre megbeszélte kódolt távirat megérkezése után közhírré tették az eseményt, és rövidesen bemondták a Szabad Európa Rádióban. Noha a kezdeményezők kemény megtorlásra számítottak, akkor „megúszták” egy püspöki írásbeli ítéssel. Viszont a Securitatenak sikerült megakadályozni, hogy máshol is elhangozzék a Tőkés László által titokban eljuttatott szöveg (amelynek tartalmát az akkori sepsiszentgyörgyi eseperek jóvoltából pontosan ismerték).

Pedig, helyezte tágabb kontextusba Molnár János a történetet, az akkori magyar-román diplomáciai viszonyok tükrében a magyar kormányhoz igazán jól fogott volna egy „belső”, szervezett tiltakozás érdekében (amint erről Dinu Zamfirescu számolt be). Tiltakoznak, illetve próbálnak segíteni a nyugati egyházak is (erről, illetve a nyugati emigráció, valamint más segítő intézmények, szervezetekről egyfajta keresztmetszetet Dr. Hermán M. János adott), a Szovjet-tömb több államában is tanújelét adják a szolidaritásnak.

De a magyar kormány ekkor még nem veszi számításba az egyházi jellegű megmozdulásokat, élt egyfajta kommunista klérus-ellenesség (márpedig még az olyan kis egyházak is, mint a lengyelországi reformátusoké, igencsak kritikusan viszonyultak az adott pártállami időkhöz, amint erről Lech Tranda beszámolt). Ugyan sor került egy nagyon hirtelen szervezett Grósz-Ceausescu találkozóra éppen Aradon, 1988. augusztus 28-án, de ez – amint azt az ominózus találkozón is jelen lévő Szűrös Mátyás megerősítette – a magyar diplomácia csődjét hozta.

A magyar kormány „bátrabb” tevékenységén kívül is egyre nagyobb nyomás nehezedik a román vezetésre külföldről. **Dinu Zamfirescu**, akkor Franciaországban élő román ellenzéki vezető élvezetes beszámolója szerint a román emigráció is mindent megtett a figyelemfelkeltés érdekében. A szokásos interjú-adásokon, előadások tartásán, könyvek, cikkek írásán kívül szokatlanul tűnő eszközöket is bevetettek: nyugati országok falvai „fogadtak örökbe” romániai – kipusztulásra ítélt – falvakat, figyelemfelkeltő matricákat ragasztottak ki az üzletek, telefonhívásokkal „zaklatták” a román nagykövetségeket stb. Az Operation Villages Roumains (Romániai Falvak Akció) néven közismertté vált nemzetközi megmozdulás érdemi kezdetét Dinu Zamfirescu Josy Dubié, belga újságíró Doina Corneával készítette televíziós interjúja

Folytatása a 3. oldalon

Tőkés László, Szócs Géza és Borbély Zsolt Attila

Folytatás a 2. oldalról

és riportfilmje sugárzásának idejére tette (a filmet többek között sugározták Hollandiában, Norvégiában, Dániában, Svájcban, Franciaországban, Kanadában és Magyarországon is). Ezután sikerült az addig esetlegesen, szétszórtan tevékenykedő román(iai) emigránsoknak eszközökhöz hozzájutni az üzeneteik eljuttatásához, a hiteles informáláshoz. A konkrét gyakorlati haszon abban is mérhető, jelezte Dinu Zamfirescu, hogy a nemzetközi sajtó folyamatosan foglalkozott a romániai állapotokkal, így megváltozott az addig Ceaușescu által gondosan ápolott „Moszkva rebellise” kép, és felszínre került a való „sztálinista diktatúra” mennyi visszássága.

Dr. Zétényi Zsolt a budapesti „Erdély-tüntetés” egyik főszervezőjeként emlékeit osztotta meg a hallgatósággal. Hiteles adatokkal támasztotta alá visszaemlékezését, és dokumentumértékű fotókkal ke-

rekítette ki a kommunista országok egész történetében egyedülálló békés szolidaritási megmozdulás képét. Ilyen tömegméretű megmozdulás „egy másik ország belügyei” miatt sehol nem volt (és Magyarországon sem – sem addig, sem azután). Apró, de fontos adalék: a magyar rendőrség nem támasztott akadályokat a tüntetés megszervezése elé, sőt, azon kérésüket, hogy lehetőleg ne is lássanak rendőrt, nagymértékben teljesítették. Nem is történt rendbontás.

Szöcs Géza költő „Ellengyenge idők” című szabad előadásában az „ellenállásban gyenge idők” próbálkozásait, kísérleteit villantotta fel. Beszélt az *Ellenpontok* című szamizdat köré csoportosuló magyar ellenzékiiségről, a román írókhoz fűződő viszonyokról, az ellenzékinek számító értelmiségiek akkori lehetetlen és egyre lehetetlenülő helyzetéről. Anekdotikus momentumokban is bővelkedett az előadása, talán a legjellemzőbbet idéznénk: Fănuș Neaguval egyidőben kapott irodalmi díjat. Hazafelé a vonaton Fănuș Neagu megkérdezte, zavarja-e Szöcs Gézát, hogy a románok „elvették tőlünk Erdélyt”. Az írót zavarta, persze, mire Fănuș Neagu felajánlotta, hogy egy fél deci vodkákért visszadjja neki Nagyváradot. Szöcs

Géza az úton kilenc erdélyi nagyvárost „vásárolt vissza”. A szűknek bizonyuló előadásidő még arra is elég volt, hogy az objektív okok miatt távolmaradó **Hámos László** – a Magyar Emberi Jogok Alapítvány (HHRF) társalapítója és elnöke – üzenetét röviden tolmácsolja, kiemelve a HHRF egyik kimagasló eredményét, amikor 1987-ben az Amerikai Egyesült Államok Kongresszusa négy alkalommal szavazta le a Ceausescu-rendszert jutalmazó Legnagyobb Vámkedvezményt (Most-Favored-Nation status-t). Szöcs Géza arra is felhívta a figyelmet: hatalmas irodalma van annak, hogy a magyar kormány a kelet-német állampolgárokat „nem toloncolta vissza” az NDK-ba, sőt, a határmegnyitással óriási szerepet vállalt a kommunista blokk megdöntésében. De annak nincs irodalma, hogy ennek a „nyitásnak” a főpróbáját tulajdonképpen az jelentette, hogy a magyar kormány a Ro-

szabad megfélemlenünk a kisebb, ám mértékük szerint éppoly fontos eseményekről sem, jelentette ki.

Talán ezért kezdte a nyugati világ szolidaritását megjelenítő mozgalmak, intézmények, egyesületek stb. feltérképezését **Dr. Hermán János** egyháztörténész személyes vallomással, életútjának idevágó részeinek érintésével. Lélekmeleg előadásból egy, az egész nyugati világot átfogó, személyes kapcsolatokon alapuló mozgalom-háló bontakozott ki, csomópontjaiban mindig egy elkötelezett (nem föltétlenül emigráns, és nem föltétlenül magyar!) emberrel. Az emigránsok története személyek története, vonhatjuk le előadása alapján, de nem a szűkkeblű individualizmusé, hanem az áldozatra is képes, sorsunkat empátiával megközelítő barátoké.

Dr. Szűrös Mátyás, a Magyar Köztársaság volt államelnöke a diplomácia háttér-

mániából a nyolcvanas években érkezett menekülteket (akik turistaként érkeztek a „baráti országból”) nem toloncolta vissza! „A világ az erdélyiek példáján keresztül tanulta meg – fogalmazott Szöcs Géza –, hogy egy kommunista országnak nem kell visszaadnia a menekülteket annak az államnak, ahonnan elmenekültek.” Végezetül egy méltatlanul elfeledett román emigráns társaság, a Szabad Románia Csoport, „tünetmentes” tevékenységének állított emléket. Olyan összetartó erő volt ebben a csoportban, és olyan látványos akciókat hajtottak végre, hajtott főt előttük, melyekkel felrázták az egész Közép-Kelet-Európát, mi több, az egész világot – méltán sajnálhatjuk, hogy a fordulat után teljesen eltűntek a színről, nem jöttek haza, és nem váltak a közélet alakítóivá.

Lech Tranda lengyelországi református lelképásztor német nyelvű előadásában – melyet **Dr. Anca Tibor** tolmácsoló szaka- vatottan – a lengyel református egyház ellenálló szerepét vázolta. Habár mindannyian hajlandóak vagyunk úgy tekinteni a világra, hogy mi vagyunk annak a közepe, például a lengyelek meg lehetnének győződve arról, hogy az igazi ellenállást ők művelték (lásd Szolidaritás mozgalom, II. János Pál pápa stb.), nem

titkaiba engedett bepillantást részletező előadásában. Tőle tudhattuk meg – amire egyébként többen is utaltak a nap folyamán –, hogyan sikerült az MSZMP-ben sikereket elérnie egyfajta „nemzeti vonalnak”, és hogyan sikerült Kádár Jánost meggyőzni igazukról (Kádár csak vagy leginkább a „szovjetellenesség” vádjától félt); hogyan sikerült lazítani a „be nem avatkozás” doktrínáján, és hogy miért nem voltak rendőrök az Erdély-tüntetésen. Hiteles képet kaphattunk a már említett Grósz–Ceaușescu találkozóról is, valamint beszámolt arról is, hogy e találkozó eredményeként született „nagy semmit” hogyan lehetett „realizálni” Sepsiszentgyörgyön.

A konferencia lezárásaképp hálaadó emlékestiszteletet tartottak, amelyen Tőkés László püspök hirdette az Igét. Az alkalomhoz illően Tőkés László a tizenkilenc évvel ezelőtti írt prédikációjából olvasott fel részleteket a szeretetről és a félelemlről. Elemi erővel hatott az Újsvárossy Ernő temesvári hős eltűnése és holttestének felfedezése napjain írt „Igei napló”.

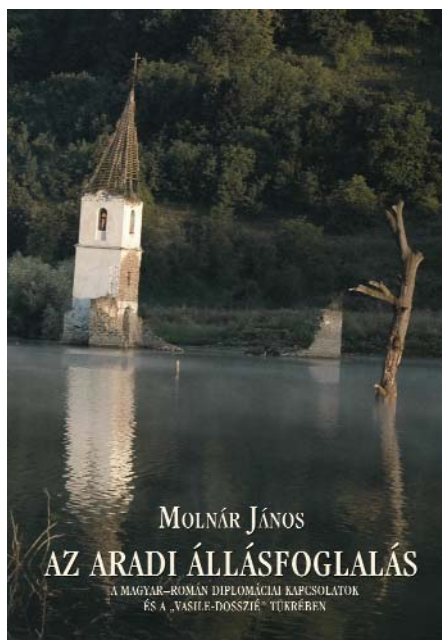
Az istenkegyűlölet után köszöntötte az egybegyűlteket **Seres Géza** aradi esperes, valamint **Bognár Levente**, Arad alpolgármestere is, aki Franciaországból, a

Folytatás a 3. oldalról

műemlékek napjának megünneplése alkalmából szervezett konferenciáról érkezett. Rövid köszöntőjében összekapcsolta a kettőt, rámutatva a húszéves évforduló aktualitására. Rendhagyó könyvbemutató keretén belül ismertette Molnár János *Az Aradi Állásfoglalás* című könyvét, amelyet egy rövid ünnepi műsort követően a templomban szép számmal összegyűlt hívek ajándékként vihettek haza.

Temesváron, 2008. szeptember 21-én ünnepi istentisztelettel folytatódott a megemlékezés. Dr. Molnár János prédikációjában sajátos jubileumról is szólt, hiszen másodjára állt a temesvári belvárosi templom szószékén – az első alkalomra ezelőtt huszonöt évvel került sor. A temesvári gyülekezet részese lehetett Isten szabadító munkájának, emelte ki. A 78. zsoltár 1-4-ig terjedő versei alapján az örökségünk őrzésének fontosságára hívta fel a figyelmet, mert át kell adnunk utódainknak, biztosítanunk kell a folytonosságot, mivel ez szükséges az identitásunk megőrzéséhez. A templomi esemény Dr. Hermán János köszöntőbeszédével zárult, aki a 89. zsoltár alapján **Újvárossy Ernőre** emlékezve elmondta: az ő halála Krisztusban nyereség, akkor is, ha nekünk fájdalmat okoz, és tolmácsolta Tőkés László püspök köszöntését a forradalmi gyülekezetnek. A megemlékezés Újvárossy Ernő, a temesvári ellenállás első áldozatának sírjánál folytatódott, ahol **Balaton Zoltán** volt presbiter vallomások beszédében kitért arra: Újvárossy Ernő tudta, hogy fontosabb a becsület a félelemnél, amely akkor bennük lakozott. És bár benne volt a bukás veszélye a lehetőségekben, mégis vállalta sorsát. Barátjaként vallja, hogy Újvárossy Ernő halála nem megijesztette a gyülekezetet, hanem erőt adott nekik. „Hálát adunk az Istennek – fogalmazott Balaton Zoltán –, hogy volt egy ilyen barátunk, és van nekünk egy ilyen vértanúnk.” Ezután koszorúkat helyeztek el Újvárossy Ernő sírján a Királyhágómelközi Református Egyházkerület, Tőkés László európai parlamenti irodái, a Temesvár-Belvárosi Református Egyházközösség, valamint a Temesvár-Újrezdév Református Egyházközösség részéről.

Tőkés László püspök vasárnap Zilahon szolgált, ahol az erdélyi református iskolák közös tanévnnyitó ünnepségén az iskolák erőszakos államosításának 60. évfordulója kapcsán a teljes restitúció szükségességéért, iskoláink visszaszerzéséért emelt szót.

„Annak idején, a múlt század nyolcvanas éveiben az Arad központú Temesvári Református Egyházmegye lelkészeinek memoranduma az egyetlen helyi, szervezett, nyilvános és testületi fellépés volt a nemzetközi felháborodást kiváltó romániai, területrendezési és -szisztematizálási tervvel kapcsolatban. Joggal lehetne büszke rá mind a romániai református egyház, mind az erdélyi magyarság.

A felhívást megszavazó lelkészek, egy közösség vezetőiként, igaz, nem túl nagy egyházmegye magyar reformátusait képviselve hozták meg bátor döntésüket. Ennek ellenére (vagy épp ezért is?), a közelmúltból alkotott történeti képből szinte teljesen hiányzik mind Magyarországon, mind Romániában.

Hogy a dolgok mikor kerülnek helyükre, mikor sikerül leszámolni a történelmi-politikai torzulásokkal és torzításokkal, azt ma még csak találgatni lehet. De annyi bizonyos, sokat tehetne ezért a kortárs történetírás.”

A bemutatott könyv borítója és fülszövege

A romániai feluromboló tervek ügyében 1988. augusztus 10.

Dokumentum

**A Csehszlovákiai Magyar Kisebbség Jogvédő Bizottsága
Csehszlovákia Szövetségi Gyűlésének és Szövetségi Kormányának
a romániai faluromboló tervek ügyében**

Tisztelt Szövetségi Gyűlés!
Tisztelt Szövetségi Kormány!

Felháborodással és aggodalommal töltöttek el bennünket az Önök által ismert, romániai “településszerkezet korszerűsítését” célzó tervek, melyek értelmében a Román Szocialista Köztársaság Vezérének bejelentése nyomán Romániában mintegy 8,000, főleg erdélyi és bánáti falu tűnne el a föld színéről. A 2000-ig végrehajtandó terv, amennyiben megvalósulna, az állami erőszak olyan méretű megnyilvánulásáról tenne tanúbizonyságot, mely csak a fasizmus és a sztálinizmus (a Szovjetunióban napjainkban nyilvánosságra kerülő) ember- és népellenes rémtetteihez lenne mérhető.

Csehszlovákia és Románia közötti jó viszonyoknak és baráti kapcsolatoknak sok évtizedes hagyománya van. Erre hivatkozva kérjük Csehszlovákia Szövetségi Gyűlését és Szövetségi Kormányát vesse latba tekintélyét és Romániához fűződő szoros kapcsolatait annak érdekében, hogy a román kormány mondjon le az alapvető emberi jogokat sértő, népiertással azonosítható tervéről. Ez a megalomániás terv, ember- és kisebbségellenessége, az emberi és polgárjogok, a kisebbségek, nemzetiségek egyéni és kollektív jogainak megsértése miatt nem lehet egy ország kizárólagos belügye, mivel országhatárokon túl terjedő erkölcsi és politikai destabilizáló hatása van.

A mai Románia ugyanannak a politikai folyamatnak az eredményeként jött létre, amelynek Csehszlovákia is köszönheti a létét. Az 1918-ban kialakult és 1945 után felújított nemzetközi politikai státusz szilárdsága és perspektívája ezért többek között összefügg azzal is, hogy ebben az esetben Románia és Csehszlovákia a területükön élő nemzetiségek egyéni és kollektív jogainak biztosításával, biztonságérzetük növelésével milyen mértékben járul hozzá a térség békéjéhez. A népüldözés, a településrombolás, az egyéni és kollektív jogok megsértése illetve megvonása nem a státusz megőrzésének szükségességéről győzi meg az üldözött népeket, nemzetiségeket. Kérjük a Tisztelt Szövetségi Gyűlést és Szövetségi Kormányt egyértelműen foglaljon állást a romániai faluromboló tervvel kapcsolatban. Hallgatása egyetértését jelentené ezzel a tervvel.

A Csehszlovákiai Magyar Kisebbség Jogvédő Bizottsága

A kiadvány hitelélül: **Duray Miklós**
<http://www.duray.sk>

(Könyv: *Kettős elnyomásban*)
56. dokumentum - 1988. augusztus 10.

Európai szembenézés

2008. szeptember 18.

2008. június 3-án nemzetközi értekezletre került sor Prágában a kommunista múlttal való szembenézés tárgy körében. A konferencia **Európa lelkiismerete és a kommunizmus** című nyilatkozatában követelt erkölcsi jóvátételt a kommunizmus áldozatainak. A prágai nyilatkozat aláírói között szerepel – többek között – Václav Havel és Vytautas Landsbergis.

A Prágai Nyilatkozat népszerűsítése rendjén, **A totalitárius rezsimék és a közép-kelet-európai titkosszolgálati átvilágítások** címmel közmeghallgatásra került sor az Európai Parlamentben 2008. szeptember 18-án délután. A közmeghallgatást a **Zöldek-Európai Szabad Szövetség** [The Greens-EFA] frakciónak három európai parlamenti képviselője – **Gisela Kallenbach, Els de Groen** és **Milan Horáček** – szervezte, és újabb lépést jelentett azon az úton, hogy a fasiszmuhoz hasonlóan végre a kommunista önkényes büntetteit is elítélje az Európai Unió.

Bernd Florath, a berlini Gauck intézet projektvezetője az NDK volt titkosszolgálati dokumentumainak kutatásáról, feldolgozásáról beszélt. A német társadalomnak joga van megismerni a múltat, a fiatal generáció számára elérhetővé kell tenni a kommunizmusról szóló történelmet. Mint elmondta: bármilyen kárpótlás csakis szimbolikus lehet, semmi nem helyettesítheti a szenvedést vagy egy családtag elvesztését.

Pavel Zacek, a cseh intézet vezetője előadásában visszatekintést nyújtott a cseh rendszerváltás folyamatával párhuzamosan indult kutatás folyamatáról. A kommunizmus bűneit vizsgáló intézet az ő esetükben is politikai támadások kereszttüzébe került. A belügyminisztert, aki 1996-ban engedélyt adott a dossziék a titkosszolgálati dossziék részleges nyilvánosságra hozatalára, később megpróbálták politikai nyomással felelősségre vonni. Javasolta egy európai intézet létrehozatalát, amely az európai diktatúrák kutatásával foglalkozna.

Evgeni Genchev a kommunizmus megkínzott áldozatainak szófiai központja részéről a szovjet modell bevezetésének borzalmaival mutatta be. Elmondta, az áldozatok máig nem része-

sültek erkölcsi és anyagi kárpótlásban, Bulgária mind a mai napig nem tartja be az ENSZ kínzások tiltását tartalmazó egyezményét. Szilágyi Zsolt kérdésére, amely a kommunista titkosszolgálat és az egyház kapcsolatára vonatkozott, azt mondta, nincs konkrét adat arról, hogy az ortodox egyházban milyen arányban szervezték be a klérust, de sokan a volt patriarchát is azzal vádolták, hogy a titkosszolgálat embere volt.

Sükrü Altay, a törökországi **Igazság, kultúra és együttműködés a Balkánon**

„A totalitárius diktatúra ugyanis változatos formákban és sokféle alakban átmentette önmagát – egyebek mellett az egykori kommunista titkosszolgálatok túlélése által.”

nevet viselő egyesület vezetője a Bulgáriában élő török közösség ellen a 80-as években megindult etnikai tisztogatás folyamatáról számolt be. A **török, roma** és **pomák** kisebbségek 1984-ben szenvedő alanyaivá váltak a brutális bolgár asszimilációs politikának. Ennek következtében 570-en koncentrációs táborokba kerültek, közel 450.000-en vándoroltak ki. Ezek az áldozatok ma joggal a múlt teljes feltárását követelik. Sükrü bírálta a bolgár államot, ugyanis nem tett eleget az európai csatlakozás követelményeinek, hiszen a mai napig sem tette lehetővé a teljes átvilágítást, nem hozott létre egy intézményt a totalitarizmus áldozatainak emlékére de nem tartja tiszteletben az Európai Kisebbségi Keretegyezmény előírásait sem.

Maria Dermendzhieva, a Glasove bolgár napilap újságírója elmondta, hogy Bulgáriában a közélet nem tud nyomást gyakorolni a politikára, így lehetetlenné válik a kommunista rendszer kiszolgálóinak a politikából való eltávolítása. Ezen társadalmi apátiának az okát a hiányos demokráciában látja.

Gisela Kallenbach összegezte a tanácskozás főbb gondolatait, javasolva egy nagyszabású nemzetközi konferencia megrendezését a 2009-es év első felében soros cseh uniós elnökség alatt, melynek fő témája a kommunista múlttal való szembenézés lenne. Szintén a

cseh elnökség ideje alatt látná megvalósíthatónak a volt kommunista országokban működő, a kommunizmus bűneit vizsgáló intézetek közötti hálózat létrehozását, amely a németországi intézet koordinációjával működhetne. Javasolta ugyanakkor egy, a totalitárius rendszerek bűneit feltáró nemzetközi intézet létrehozását, amely az európai kontinens államaiban egykor létező diktatórikus rendszerek kutatásával foglalkozna. Bevezetésképpen hozzátette, a kisebbségek kérdése rendkívüli fontossággal bír, ezzel is támogatva azon javaslatot, melyet a bulgáriai török képviselője tett, amely egy szófia konferencia megszervezését irányozza elő, „Európai értékek és kisebbségi jogok” címmel.

Tőkés László európai parlamenti következő képviselő üzenetét **Szilágyi Zsolt** tolmácsolta. (Lásd 6. oldal!) A kabinetfőnök bevezetőjében elmondta: Tőkés László a romániai forradalom kirobbantójaként következetesen kiáll a kommunista rendszer bűneivel való szembenézés érdekében. A náciizmus fő bűnöseit a nürnbergi per során büntették meg, a kommunizmus perét azonban mindmáig nem rendezték meg. A kommunista titkosszolgálatok magas rangú ügynökei ma is befolyással bírnak a politikában, a gazdaságban, a közélet különböző területein. A kommunizmus öröksége az újonnan csatlakozott országok Unió tagságával az EU belső ügyévé vált, ezért fontos, hogy a tagországok ne legyenek közömbösek ebben az ügyben. Romániában is elindult a folyamat. A „Tismăneanu-jelentés” az első hivatalos román állami dokumentum, amely elismeri, hogy a nemzeti közösségek, vallási felekezetek ellen – is – tudatos elnyomás zajlott az állampolitika szintjén. Tőkés László kabinetvezetője azzal zárta bevezető szavait: a bizalom a demokratikus intézmények iránt csak akkor erősödhet meg, ha nem a kommunizmus főszereplői irányítják ezeket. Nem csak a volt kommunista országoknak, de egész Európának szolidárisnak kell lennie a totalitárius rendszerek örökségének megszüntetése során.

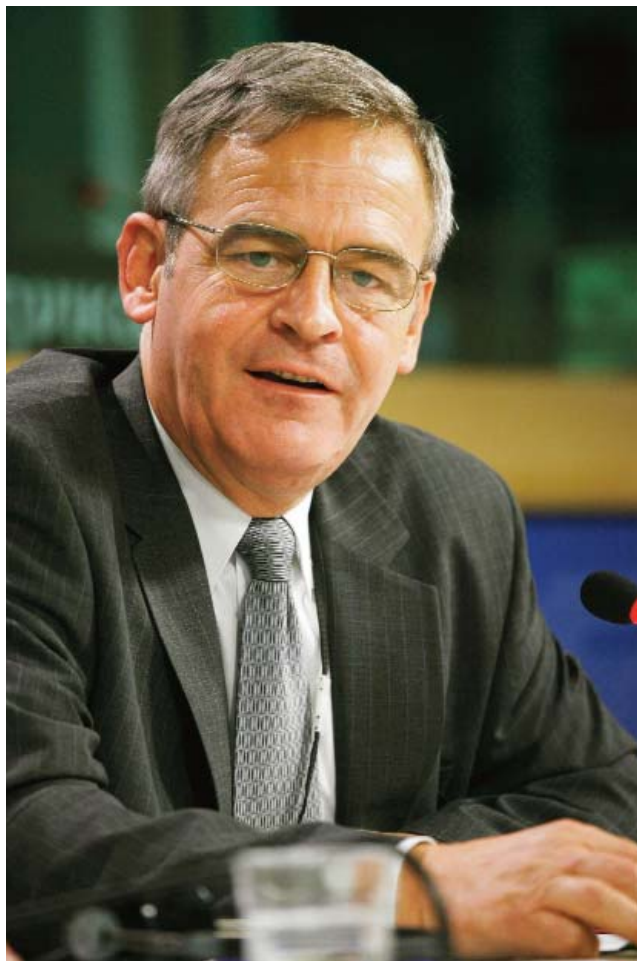
„...A kommunizmus öröksége az EU belső ügyévé vált.”

Tőkés László hozzászólása

Közel húsz esztendővel a kelet-közép-európai kommunista diktatórikus rezsimek bukása után, sajnálattal kell megállapítanunk, hogy az 1989-1990-ben történeteket nem **rendszerváltozásnak**, hanem legfeljebb a **rendszerváltozás kezdetének** nevezhetjük. A totalitárius diktatúra ugyanis változatos formákban és sokféle alakban átmentette önmagát – egyebek mellett az egykori kommunista titkosszolgálatok túlélése által. Romániai viszonylatban ez teljes mértékben érvényes a hírhedt **Securitate** vonatkozásában.

A volt kommunista országok polgárai, az egykori szovjet, sztálini rezsimek szenvedő alanyai – köztük nem egy európai parlamenti képviselő – jól tudják, hogy a két évtizeddel ezelőtt elkezdődött és azóta megtorpanásokkal, visszaesésekkel, kudarcokkal tovább haladó rendszerváltozást **folytatni kell**. Mindaddig, amíg kommunista múltunkkal nem nézünk szembe, és annak visszahúzó örökségével nem számolunk le, országainkban aligha valósíthatjuk meg az igazi demokráciát, emberi jogokról és nemzeti szabadságról pedig aligha beszélhetünk. Az Európai Unióban is azért sürgetjük a **kommunizmusnak** a **nácizmushoz** hasonló, a totalitárius diktatúrákat megillető, azonos mértékben való elítélését, mert amíg ez meg nem történik, a volt kommunista országok **tényleges európai integrációjáról** aligha beszélhetünk. A posztkommunista rezsimek Európába való „beemeléseivel” ugyanis az EU nagymértékben magát a kommunizmust – annak antidemokratikus örökségét – „importálja”.

Mind Ezeket szem előtt tartva, nagyra kell értékelnünk az idén nyáron megtartott **Prágai Konferenciát**, mely komoly előrelépést jelenthet a kommunista múlttal való szembenézés terén, mind történelmi, mind politikai, mind erkölcsi tekintetben. A **Prágai Nyilatkozat** valóban „közös alap” és új kiindulópont lehet ebben az irányban. Csak azt sajnáljuk, hogy a Securitate sújtotta Románia képviselőjében a prágai tanácskozáson senki sem vehetett részt... Márpedig országunk egyike azoknak, melyekben manapság is súlyos gondokat okoz a háttérben tovább működő, hajdani titkosszolgálat...

Köszönet illesse **Gisela Kollenbach, Els de Groen és Milan Horacek** képviselőtársaimat ennek a közmeghallgatásnak a megszervezéséért. A jobb sorsú – nyugati – EU-tagállamok további hathatós támogatását és segítségét kérjük a múlttal való szembenézés és a titkosszolgálati átvilágítás révén remélt rendszerváltozás és társadalmi megújulás hosszúra nyúló folyamatában.

Ennek a folyamatnak a részeként egyébként éppen ezen a héten – szeptember 20-án – emlékezünk meg **Aradon a Ceaușescu-féle falurombolás** elleni egyházi kiállítás 20. évfordulójáról.

Brüsszel,
2008. szeptember 18.
Tőkés László
EP-képviselő

Legyen augusztus 23. a sztálinizmus és a nácizmus áldozatainak európai emléknapja

A Molotov-Ribbentrop paktum évfordulóját, augusztus 23-át a sztálinizmus és a nácizmus áldozatainak európai emléknapjává nyilvánítaná az Európai Parlament. A házelnök szeptember 22-én hirdette ki az ezt kérő írásbeli nyilatkozatot. Az összesen 785-ből 409 európai parlamenti képviselő írta alá azt az írásbeli nyilatkozatot, amely azt sürgeti, hogy augusztus 23-át nyilvánítsák a sztálinizmus és a nácizmus áldozatainak európai emléknapjává. Ennek célja, a szöveg szerint, „hogy megőrizzük a tömeges deportálások és a népirtás áldozatainak emlékét, egyúttal elmélyítsük a demokráciát és előmozdítsuk földrészünkön a békét és stabilitást”.

Az írásbeli nyilatkozatokat akkor lehet az EP hivatalos álláspontjának tekinteni, ha azt a képviselők több mint fele aláírta. Ez ebben az esetben megtörtént.

A nyilatkozatot a szocialista Gurmái Zitán kívül Marianne Mikko (szocialista, észt), Christopher Beazley (néppárti, brit), Inese Vaidere (UEN, lett) és Alexander Alvaro (liberális, német) terjesztette be.

A szöveg emlékeztet: „a Szovjetunió és Németország között 1939. augusztus 23-án megkötött Molotov–Ribbentrop paktum a hozzá csatolt titkos jegyzőkönyvekkel együtt Európát két érdekszférra osztotta fel”.

Emberiség elleni bűncselekmények

„A sztálinizmus és a nácizmus erőszakos cselekedeteinek keretében elkövetett tömeges deportálások, gyilkosságok és a rabszolgaság a háborús és emberiség elleni bűncselekmények kategóriájába tartoznak”, ezek pedig és „a nemzetközi jog szerint nem évülnek el” – így a szöveg.

„Európában kevéssé ismerik a szovjet berendezkedés és megszállás jelentőségét és hatásait a posztkommunista országok polgáira” - vélik a képviselők.

Aktív megemlékezés

A nyilatkozat megemlíti, hogy az Európai Parlament és a Tanács korábban létrehozta az Európa a polgárokért elnevezésű programot, melynek része az „Aktív európai megemlékezés” is. Ennek célja, hogy a nácizmus és a sztálinizmus által elkövetett bűnök soha ne ismétlődhessenek meg.

Prágai Nyilatkozat az európai lelkiismeret és kommunizmus ügyében

2008. június 3.

2008. június 3., Prága,
a Cseh Köztársaság
Parlamentjének Szenátusa

Szem előtt tartva európai hazánk méltóságát, és demokratikus jövőjét,

- minthogy azoknak a társadalmaknak, amelyek elhanyagolják a múltat, nincs jövőjük,
- minthogy Európa csak akkor lesz egységes, ha képes egységesíteni történelmét, elismerni, hogy a kommunizmus és a náciizmus közös örökség, és hajlandó őszinte és alapos vitát folytatni a múlt század valamennyi totalitárius büntetéről,
- minthogy a kommunista ideológia közvetlenül felelős emberiség elleni büntetettéért,
- minthogy a kommunista múltból fakadó rossz lelkiismeret súlyos teher Európa jövője és gyermekeink számára,
- minthogy a kommunista múlt eltérő értékelései továbbra is „Keletre” és „Nyugatra” szakíthatják Európát,

„... a kommunista rendszerek által szerte a kontinensen elkövetett emberiség elleni büntetteknek ugyanolyan mértékben tudatosulniuk kell minden európai elmében, mint a náci rezsimnek büntetteinek...”

- minthogy az európai integráció a föld-rész totalitárius rendszerei által előidézett háborúkra és erőszakra adott közvetlen válasz volt,
- minthogy a kommunista rendszerek által szerte a kontinensen elkövetett emberiség elleni büntetteknek ugyanolyan mértékben tudatosulniuk kell minden európai elmében, mint a náci rezsimnek büntetteinek,
- minthogy lényegi azonosságok vannak a náciizmus és a kommunizmus között rémuralmi jellegük és emberiség elleni büntetteik tekintetében,
- minthogy még mindig szükség van a kommunizmus büntetteinek kiértékelésére és elítélésére mind törvényességi, erkölcsi és politikai, mind történelmi szempontból,
- minthogy a bünteteket az osztályharc elmélete és a proletárdiktatúra elve nevében mondták jogosnak, a terrort a

diktatúra fenntartásának módszereként használva,

- minthogy a kommunista ideológiát az európai és ázsiai birodalomépítők saját expanzionista céljaik elérésének eszközeként használták,
- minthogy sok tettezt, akik a kommunizmus nevében követtek el bünteteket, még nem idéztek az igazságszolgáltatás elé, és áldozataikat még nem kárpóztatták,
- minthogy valamennyi európai nemzet jövődjé szilárd integrációjának szükséges feltétele a mélyebb megértéshez és megbeszéléshez vezető objektív, összefoglaló információk terjesztése a totalitárius kommunista múlttól,
- minthogy lehetetlen valamennyi európai végső megbékélése az igazság megállapítására és az emlékezet helyreállítására irányuló összepontosított és komoly erőfeszítés nélkül,
- minthogy Európa kommunista múltjával teljességében kell foglalkozni mind tudományosan, mind a széles nyilvánosság előtt, és a jövő nemzedékeknek rendelkezésükre kell bocsátani a

kommunizmusról szóló valós információknak,

- minthogy bár a földkerekség különböző részein csak néhány totalitárius kommunista rendszer maradt fenn, ezek mégis a világ népességének mintegy ötödét uralják, és a hatalomba kapaszkodva továbbra is bünteteket követnek el, és magas árat szabnak népük jólétének,
- minthogy számos országban a kommunista pártok, még ha nincsenek is hatalmon, nem határozták el magukat nyilvánosan a kommunista rendszerek büntetteitől, és nem is ítélték el azokat,
- minthogy Prága egyike azon helyeknek, amelyek megélték mind a náciizmus, mind a kommunizmus uralmát,
- abban a hitben, hogy a kommunizmus sok millió áldozata és családjaik éppúgy jogosultak az igazságtételre, a rokon-szenvre, a megértésre és szenvedéseik

elismerésére, amiképpen a náciizmus áldozatait

mi, az „Európai lelkiismeret és kommunizmus” című prágai konferencia résztvevői,

- figyelembe véve az Európai Parlament 2005. május 12-i határozatát a második világháború 1945. május 8-i európai lezárásának hatvanadik évfordulója alkalmából,
- figyelembe véve az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 2006. január 26-i, 1481. számú Határozatát,
- figyelembe véve az Európai Néppárt 16. kongresszusának 2004. február 5-i határozatát, amelyben független szakértői testület létrehozását kéri az emberi jogok totalitárius kommunizmusbeli megsértésére vonatkozó információk összegyűjtésére és értékelésére, és emlékmúzeum létesítését sürgeti a kommunizmus áldozatai számára,
- figyelembe véve egyes nemzeti parlamentek által a kommunizmus bünteteteivel kapcsolatosan elfogadott határozatokat,
- figyelembe véve a dél-afrikai Igazság és Megbékélés Bizottsága tapasztalatait,
- figyelembe véve a lengyelországi, németországi, szlovákiai, csehországi, egyesült államokbeli emlékbizottságok és megemlékezések, valamint a litvániai, lettországi és észtországi megszállás múzeumainak létrehozásával szerzett tapasztalatokat,
- figyelembe véve az Európai Unió és az Európa Tanács jelenlegi és következő elnökségét,
- figyelembe véve, hogy 2009. a kommunizmus közép- és kelet-európai összeomlásának, ugyanakkor a pekingi Tienanmen téri mézszárlásnak a 20. évfordulója,

szorgalmazzuk:

- az összeurópai megértését annak, hogy mind a náci, mind a kommunista totalitárius rendszert a maga azon borzalmas volta szerint kell megítélni, hogy politikájuk pusztító volt, hogy módszeresen a terror szélsőséges formáit alkalmazták, elnyomták a polgári és emberi szabadságot, agresszív háborúkat indítottak és ideológiájuk elidegeníthetetlen részeként teljes nemzeteket és embercsoportokat deportáltak és irtottak ki, és mint ilyenek, a legnagyobb csapásnak számítanak,

Folytatása a 7. oldalon

Folytatás a 6. oldalról

amely megmetelyezte a 20. századot,

- annak elismerését, hogy a kommunizmus nevében elkövetett sok büntetett emberiség elleni büntetteknek kell nyilvánítani, intő jelként a jövő nemzedékeknek, éppúgy, ahogyan a náci büntettekkel tette a nürnbergi törvényszék,
- közös álláspont megfogalmazását a totalitárius rendszerek, köztük a kommunista rezsimok büntetteivel kapcsolatosan, és annak elérését, hogy Európaszerte kellően tudatosuljanak a kommunista büntettek ahhoz, hogy világosan meghatározzák a közös viszonyulást a kommunista rendszerek bünteteihez,
- olyan jogszabályok bevezetését, amelyek alapján a törvényszékek vizsgálat alá vonhatják és elítélhetik a kommunista büntettek elkövetőit és kárpótolhatják a kommunizmus áldozatait,
- azonos bánásmód biztosítását az összes totalitárius rendszer áldozatainak,
- európai és nemzetközi nyomásgyakorlást a múlt kommunista büntetteinek tényleges elítéléséért és a jelenlegi kommunista büntettek elleni hatékony harcért,
- annak elismerését, hogy a kommunizmus Európa közös történelmének szerves és borzalmas része,
- az összeurópai felelősség elismerését a kommunizmus által elkövetett bünteteket illetően,
- azt, hogy augusztus 23-át, a Molotov-Ribbentrop-paktumként ismert Hitler-Sztálin-paktum aláírásának napját a náci és a kommunista totalitárius rendszerek áldozatainak emléknapjává nyilvánítsák éppúgy, ahogyan Európa január 27-én a holokauszt áldozataira emlékezik,
- felelős viszonyulást a nemzeti parlamentektől a tekintetben, hogy elismerik, a kommunista büntettek emberiség elleni büntettek, ami elvezet a megfelelő törvényalkotáshoz és az ilyen jogszabályok parlamenti megfigyeléséhez,
- tényleges közvitát a kommunista jelképekkel való kereskedelmi és politikai visszaélésekről,
- az Európai Bizottságnak a totalitárius rendszerek áldozataival kapcsolatos meghallgatásainak a folytatását, azzal a szándékkal, hogy a Bizottság ezekről tájékoztatást állítson össze,
- azt, hogy azokban az európai államokban, amelyeket totalitárius kommunista rezsimok vezettek, független szakértőkből álló bizottságok alakuljanak, amelyek feladata országos szinten gyűjteni és értékelni az információkat az emberi jogoknak a totalitárius kommunista rendszerek alatti megsértéséről, azzal a szándékkal, hogy szorosán együttműködjenek az Európa Tanács szakértői bi-

zottságával,

- egyértelmű nemzetközi jogi keret biztosítását a kommunizmus büntetteivel kapcsolatos információkat tartalmazó irattárakhoz való szabad és korlátozásmentes hozzáférésre vonatkozóan,
- az Európai Emlékezés és Lelkiismeret Intézetének létrehozását, amely egyidejűleg lenne A) a totalitarizmust tanulmányozó európai kutatóintézet, amely tudományos és oktatási programokat bonyolítana le és háttérrel biztosítana a totalitárius tapasztalatok kérdéskörére szakosodott nemzeti kutatóintézeteknek, hogy hálózatként működjenek, B) az összes totalitárius rendszer áldozatainak összeurópai emlékhelye, melynek célja megőrizni ezen rendszerek áldozatainak emlékezetét és tudatosítani az elkövetett bünteteket,
- nemzetközi konferencia szervezését a totalitárius kommunista rendszerek által elkövetett büntettekről a kormányok, parlamentek képviselőinek, tudósoknak, szakértőknek és civil szervezeteknek a részvételével, és az eredmények nyilvánosságra hozatalát,
- az európai történelemkönyvek szabályozását és alapos átvizsgálását, hogy a gyermekek éppúgy tanulhassanak a kommunizmusról és annak bünteteiről, és éppúgy óva intsek őket ezek kapcsán, ahogyan a náci büntettek megítélésére oktatták őket,
- az átfogó és teljes összeurópai vitát a kommunista történelemről és örökségről,
- azt, hogy jövőre a 20. évfordulón kapcsolják össze a berlini fal leomlásáról és a Tienanmen téri mézslárlásról való megemlékezéseket.

Mi, az „Európai lelkiismeret és kommunizmus” című prágai konferencia résztvevői felhívással fordulunk **Európa összes népéhez, valamennyi európai politikai intézményhez, beleértve a nemzeti kormányokat, parlamenteket, az Európai Parlamentet, az Európai Bizottságot, az Európa Tanácsot és más jelentős nemzetközi testületeket**, és kérjük őket, hogy tegyék magukévá az ebben a Prágai Nyilatkozatban rögzített eszméket és felhívásokat, és váltsák valóra azokat gyakorlati lépések és politikák révén.

A szöveg angol nyelvű verziója – a kezdeményező aláírásával – elolvasható a www.pragedeclaration.org honlapon, ugyanott csatlakozni is lehet a már több száz aláíróhoz.

Szlovák tabuk

Sajtóközlemény

Az utóbbi napokban több szlovákiai médiumban nyilatkoztak szlovák politikusok a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fórumáról (KMKF).

A KMKF olyan, az európaiságot képviselő és megvalósító konzultatív testület, amely a demokratikus európai elvekre és jogi normákra épül. Olyan regionális fórum, amely intézményesített helyet ad a magyar-magyar párbeszédnek, ezzel is elősegítve a régió országai közötti gazdasági és kulturális kapcsolatok fejlesztését. Tevékenysége összhangban van a Velencei Bizottság ajánlásaival, amely többek között az anyaországok legitím szerepvállalására vonatkozik határon túli kisebbségei ügyében.

Állásfoglalásai, ajánlásai nyilvánosak, s ezekből egyértelműen látszik, hogy nem avatkozik be egyetlen szomszédos ország belügyeibe sem. Minden ettől eltérő értékelés félreértelmezés, vagy egy túlhaladott korszakot idéző tudatos hangulatkeltés.

Budapest, 2008. szeptember 23.

A Magyar Országgyűlés Sajtószolgálat

Fico: Csáky ne bántsza Szlovákiát

Szlovákiában Csáky Pált éles bírálókat érik, mert szeptember végén Dunaszerdahelyen egy nem hivatalos találkozón Tőkés László püspökkel, az Európai Parlament képviselőjével az autonómia intézményéről is beszélt. Noha Csáky szerint a kérdésről csak elméleti szinten esett szó, a szlovákiai sajtó értelmezése szerint Csáky „érinthetetlen tabuhoz” nyúlt. A hétfői kormányülést követő sajtótájékoztatóján Robert Fico ismétellen kifogásokat emelt az ellen, hogy az MKP „etnikai elvek nyomán szerveződő” pártként van jelen a szlovákiai közéletben, de, mint mondta, a pártot ennek ellenére is tiszteletben tartja, mivel az MKP „a nyilvánosság bizonyos mértékű támogatását élvez”.
Ezzel együtt azonban úgy ítéli meg, hogy a schengeni rendszer keretei között ilyen témával előállni „közönséges provokáció”, nyilván a figyelem felkeltésének szándékával teszik, mert ha ezt sem tennék, „azt se tudnánk, hogy az MKP létezik” – mondta Robert Fico.

Mint az várható volt, a hétfőn megjelent szlovákiai lapok egybehangzóan bírálják Csákyt. A liberális SME szerint Csáky „megbízgálta a tabut”, darázsfészekbe nyúlt.

MTI, szeptember 29.

Román jelenlét a határokon túl

A Tökés László református püspök által „A történelmi egyházak és az erdélyi és környékbeli keresztény értékek” témakörben a legutóbbi, július 24-25-én Brüsszelben szervezett rendezvényekre vonatkozóan (lásd a „Viața Cultelor” 2008. június 30-i 751-752. számát) a Román Patriarchátus a következő pontosításokat tartalmazó közleményt juttatta el szerkesztőségünkbe:

„A szóban forgó találkozáson Patriciu Vlaicu lelkész, a Román Patriarchátus európai intézményeknél való képviselőségét ellátó ügyosztály tanácsadója először is értetlenségének adott hangot, amiért az Európai Parlamentben éppen a többségi Román Ortodox Egyház kizárásával tartottak konferenciát az erdélyi történelmi egyházakról. A Görög Katolikus Egyház képviselőjének felszólalását illetően, amelyben a »többségi Ortodox Egyháznak a román állam közvetlen támogatásával elkövetett« ügynevezett »visszaéléseit« ismertette, rá kell mutatnunk, hogy Románia az Európai Unió egyetlen országa, amely megkülönböztetés nélkül egyenlő jogokkal, egyenlő közhasznúsági feltételekre alapozott finanszírozással ismeri el mind a 18, hivatalosan elismert egyházat.

Egyes templomok visszaszolgáltatásának ügyében hangsúlyozni kell, hogy az erre vonatkozó párbeszédet a Görög Ka-

tolikus Egyház szakította meg azzal, hogy a két Egyház közötti párbeszéddel párhuzamosan az igazságszolgáltatáshoz fordult. Ennek ellenére a Román Ortodox Egyház által a Görög Katolikus Egyháznak párbeszéd nyomán visszaszolgáltatott több tíz templom példája azt mutatja, hogy ez lett volna a követendő békés eljárás ahhoz, hogy a konkrét esetekben a kívánt eredményeket érjük el.

A Román Patriarchátus az érdeklődők rendelkezésére bocsátja azokat az adatokat, amelyek bizonyítják a Román Ortodox Egyház által tanúsított hajlandóságot a konfliktusok párbeszéd és szolidaritás útján való megoldására.

Tökés László püspök és a Romániai Görög Katolikus Egyház képviselőinek folyamatos törekvése arra, hogy külföldön lejárassák mind a Román Ortodox Egyházat, mind a román államot, amelyeket igaztalanul vádolnak azzal, hogy együtt cselekszenek a romániai vallási és nemzeti kisebbségek rovására, nem egyéb, mint hozzájárulás az egyházak viszonyának romlásához Romániában” – olvasható a Román Patriarchátus Egyházi és Egyházközi Kapcsolatok Ügyosztályától és a Román Patriarchátus sajtóirodájától kapott közlemény befejezésében.

Viața Cultelor, 2008. június 30.

Bírált ortodoxok

Továbbra is hátrányos megkülönböztetés áldozatai a kisebbségi vallási csoportok Romániában, az ortodox egyház pedig politikai nyomásgyakorlásra használja befolyását – áll a washingtoni külügyminisztérium által a romániai vallásszabadság helyzetéről összeállított jelentésben. A román kormány általában tiszteletben tartotta a szabad vallásgyakorlás jogát, ugyanakkor a gyakorlatban bizonyos korlátozások negatív hatással voltak egyes vallási csoportok jogaira – áll abban a jelentésben, amelyet a vallásszabadság 2008-as romániai helyzetéről állított össze az Egyesült Államok külügyminisztériuma. A jelentés rámutat, egyes kisebbségi egyházak továbbra is hitelt érdemlően panaszkodtak arról, hogy alacsonyabb beosztású kormányhivatalnokok akadályozták, hogy ortodox vallású polgárokat áttérítsenek, emellett egyéb, vallási tárgyú tevékenységeikbe is beavatkoztak. A kormány továbbra is megkülönböztetést alkalmazott a hivatalosan elismert és el nem ismert egyházak között, a kisebbségi

vallási csoportok számára pedig továbbra is nehézséget jelentett egyházuk bejegyeztetése és elismertetése.

A tavalyi jelentéshez hasonlóan az idei is kiemeli, hogy hazai és nemzetközi civil szervezetek több ízben is szót emeltek a 2007-ben hatályba lépett egyházügyi törvény ellen, amely „intézményesített diszkriminációt eredményez a vallási kisebbségekkel szemben, és számos ilyen csoport számára lehetetlenné teszi a hivatalos elismerés megszerzését.” Egyes kisebbségi vallási csoportok azt panaszolták föl, hogy a helyi önkormányzatok vallási okokból folyamatosan halogatták az imaházak megépítését lehetővé tevő engedélyek kibocsátását. A hivatalosan elismert vallási csoportok azért panaszkodtak, mert az állami iskolák megtagadták, hogy az ő egyházukhoz tartozó diákok saját vallásúra járassanak. A Jehova tanúi és a baptista egyház hitelt érdemlően bizonyították, hogy az ezen vallású gyermekeket arra kényszerítették, ortodox vallásórakon vegyenek részt. A jelentés arra is kitér, hogy a görög katolikus egyháztól 1948-ban elkobzott, és az ortodox

Az Amerikai Egyesült Államok Külügyminisztériumának jelentése a vallásszabadság helyzetéről Romániában, 2008:

„...2008 júniusában tett brüsszeli látogatásuk alkalmával a romániai református, evangélikus, unitárius, görög katolikus és magyar baptista egyház képviselői arra hívták fel az Európai Bizottság figyelmét, hogy a román vallásügyi törvény diszkriminálja a kisebbségi egyházakat, és hogy bár Románia Alkotmánya szavatolja a teljes vallásszabadságot, a mindenkori kormány a többségi ortodox egyházat favorizálja. A kisebbségi egyházak azt is sérelmezték, hogy a görög katolikus egyház nem kapta vissza elkobzott templomait; a kisebbségi egyházakhoz tartozó diákoknak nincs egyenlő esélyük a vallásos neveléshez a közoktatásban; a többségi Ortodox Egyház aránytalanul nagy juttatásokat és számottevő ingatlanulajdonokat kap az államtól; az állam nem szankcionálja az ortodox egyház testvérietlen és kártékony megnyilvánulásait, úgymint a kisebbségi egyházak elleni gyűlöletbeszédet a köztelevízióban, a kisebbségi egyházaknak visszaszolgáltatandó ingatlanok lebontását, a diszkriminációt a közoktatásban és a médiában...”

egyháznak átadott ingatlanok visszaszolgáltatásának ügye ma is problémát jelent. A jelentés bírálja az ortodox egyházat, rámutatva, hogy az többször is ellenségesen lépett fel a többi egyházzal szemben. „Az ortodox egyház továbbra sem hajlandó visszaszolgáltatni a görög katolikus egyháznak az 1948-ban megkapott ingatlanokat. Emellett az ortodox egyház számos esetben arra használta befolyását, hogy előnszerzés céljából nyomást gyakoroljon egyes kisebb csoportokra és kormányhivatalnokokra” – szögezi le a jelentés.

A dokumentum ugyanakkor elismerően szól azon pozitív fejleményekről, amelyeket a kormány a holokausztra való megemlékezés ügyében tett. Bírálja ugyanakkor a kabinet tétlenségét abban az ügyben, amikor a Nagy-Románia Párt hivatalos lapjában horogkeresztet jelentetett meg, és azzal kapcsolatosan is, hogy a Gigi Becali vezette Új Generáció Pártja továbbra is a két világháború közötti fasiszta Légionárius Mozgalom jelszavát használja.

**Balogh Levente
Krónika, 2008. szeptember 23.**

A Nyelvek Európai napja

Szeptember 26-án ünnepeljük a Nyelvek Európai Napját. „A nyelvi sokszínűség kulturális örökségünk része, amit védeni kell” – mondta ennek kapcsán 2008. szeptember 26-án Hans-Gert Pöttering, a világon a legtöbb hivatalos nyelvet használó nemzetközi testület, az Európai Parlament elnöke. A ma már 27 tagot számláló EU 23 hivatalos, s még további 60 regionális, illetve kisebbségi csoportok által használt nyelvvél büszkélkedhet.

„A nyelvi sokszínűség inkább lehetőség mintsem gát, mint az a múltban volt, ütőkártya és mindennapi munkánk alapja itt, az Európai Parlamentben” – jelentette ki az EP tegnapi plenáris ülésén Hans Gert Pöttering házelnök a nyelvek szeptember 26-án ünnepelt európai napja kapcsán. A nyelvi sokszínűség vitathatatlanul áthatja az Európai Parlament munkáját. Elég csak arra gondolni, hogy minden EP-képviselőnek joga van az EU bármely hivatalos nyelvén felszólalni a plenáris üléseken, ahol a világon egyedülálló módon mintegy 900 tolmács segít a kommunikáció megkönnyítésében. Az Európai Parlament (800 fővel) és a Bizottság (1600 fővel) emellett a legtöbb fordítót foglalkoztató nemzetközi testületek.

A nyelvi sokszínűség az Európai Parlament polgárokkal fenntartott kapcsolataira is kiterjed. A parlament által elfogadott valamennyi jogszabályt lefordítják az EU összes hivatalos nyelvére. Ez idén csupán eddig mintegy kétfélmillió oldalnyi szöveget tett ki. Az Európai Parlament weboldalát naponta frissítik hírekkel, hasznos információkkal 22 nyelven. A polgárok saját anyanyelvükön kérdéseket intézhetnek a parlamenthez, amire ugyanazon a nyelven választ is kapnak. Az Európai Parlament nemrég elindított webtvéje, a EuroparlTV nyilvánvaló kétség kívül a világ legambiciózusabb vállalkozása: több mint húsz nyelven sugároz programokat.

A többnyelvűség az Európai Unióban Leonard Orban kinevezésével önálló biztosi tárcává lépett elő. Mint ismert, az EU támogatja azt a célkitűzést, hogy az uniós polgárok legalább két idegen nyelvet beszéljenek. A román biztosi október 6-án bemutatja az EP kulturális szakbizottsága előtt az Európai Bizottság témában készült új javaslatát.

www.europarl.europa.eu

Az európai többnyelvűségről

Az Európai Parlament frakcióelnökeinek testülete méltóképpen kívánja megrendezni a **Nyelvek Európai Napját**. Ebből a célból felkérte **Hans-Gert Pöttering** elnököt, hogy a jeles nap – szeptember 26. – alkalmából bocsásson ki egy ünnepi nyilatkozatot.

A Nyelvek Európai Napja közeledtén **Leonard Orban** többnyelvűségért felelős európai főbiztos nyilvánosságra hozta a *Többnyelvűség: Európa becses értéke és mindannyiunk felelőssége* című dokumentumot, mely tulajdonképpen az Európai Unió többnyelvűségről szóló stratégiáját foglalja össze.

Mindezek kapcsán az **Európai Szabad Szövetség** (EFA) frakciócsoportja 2008. szeptember 23-án délelőtt rendkívüli sajtóértekezletet tartott az európai többnyelvűség, illetve az Európai Unió nyelvpolitikája tárgyában, **Mikel Irujo Amezaga baszkföldi** (Eusko Alkartasuna), **Jill Evans** walesi (Plaid Cymru) és **Tőkés László** erdélyi (Erdély) EP-képviselők részvételével. Ez alkalmából az EFA EP-frakció egy közös közleményt is kiadott a következő címen: „Az Európai Bizottság többnyelvűségi politikája – egy hosszú út jó kezdete”.

A sajtóértekezletet **Mikel Irujo Amezaga** képviselő nyitotta meg. Tudatta, hogy a *Többnyelvűség: Európa becses értéke és mindannyiunk felelőssége* című alapküldetés az Európai Parlament Kulturális Bizottsága és Leonard Orban, többnyelvűségért felelős főbiztos együttműködésének eredménye. Üdvözölte a „lényegre törő” dokumentum újszerű célkitűzéseit és megoldási javaslatait, például az Európai Unió nem hivatalos nyelvei használatának szabályozásáról. Mindazonáltal visszafogottnak, sőt bátortalannak nevezte a stratégiai dokumentumot, amiért csak általánosságban szól a fiatalok korai nyelvtanulásáról vagy éppen a kisebbségi nyelvek népszerűsítéséről. Kritikáját abban foglalta össze, hogy a közös európai stratégia az egyes tagállamokra bízna a többnyelvűség ügyét, holott köztudott, hogy bizonyos tagállamok éppen a többnyelvűség akadályoztatásában jeleskednek. Legfőképp azt hiányolta, hogy a dokumentum említést sem tesz az állampolgárok alapvető, anyanyelvhasználati jogáról. Példaként az ausztriai szlovének és a spanyolországi baszkok helyzetét említette, akik nem használhatják anyanyelvüket a közigazgatásban. „Ez pedig bizonyos európai nyelvek súlyos lefokozását állandósítaná” – zárta gondolatait a baszk európai parlamenti képviselő.

Jill Evans walesi képviselő szintén a stratégia erényeként említette, hogy az elismeri a kisebbségi és a – még – nem hivatalos európai nyelveket. További pozitívumként értékelte, hogy a dokumentum leszögezi: történelmi, kulturális és közösségi összefüggésben kell a nyelveket kezelni. Meglátása szerint éppen ezért kell egyenrangúvá tenni az európai nyelveket, és ennek értelmében kell lehetővé tenni, hogy az európai állampolgárok az Unió hivatalos nyelvei mellett a nem hivatalos nyelveket is használhassák. Erre példaként szolgálhat a walesi és a skót nyelvi uniós intézményekben való használatának közelmúltbeli bevezetése.

Erdélyi képviselőnk, **Tőkés László** is üdvözölte a nyilvánosságra hozott dokumentumot, és örömeinek adott hangot, hogy a walesi és a skót nyelvet is hivatalos rangra emelték az európai intézményekben, hiszen a nyelvi jogok elismertetése fontos átlomás a kisebbségi jogok kivívásáért folytatott küzdelemben. Arra figyelmeztetett viszont, hogy az alapirat nem fordít kellő figyelmet a kisebbségekre, a veszélyeztetett nyelvekre, illetőleg ezek oktatására. Közép-Kelet-Európában rengeteg kisebbségi, illetve nyelvi probléma vár még megoldásra: a magyarokat naponként éri megaláztatás vagy éppen brutális támadás Szlovákiában, Romániában, Szerbiában és Ukrajnában, csak azért, mert anyanyelvüket használják. A dokumentum elméleti síkon értekezik az Európai értékekről, a többnyelvűségről és a különbözőségek egységéről, holott a valóságban egyes uniós népközösségek létét is vonakodnak elismerni, anyanyelvük használata pedig egyenesen tilos. Fokozottan érvényes ez a kitétel az erőszakos asszimiláció áldozatává váló moldvai csángómagyar közösségre. Végezetül arra kérte az európai gondolkodásáról számot adó Leonard Orban főbiztost, hogy közös hazájukban, Romániában gyakorlati lépésekkel is támassza alá a többnyelvűségről szóló stratégiai elképzeléseit.

Jill Evans, Mikel Irujo Amezaga és Tőkés László

Tűnjetek el – mi fizetjük nektek a vonatjegyet

Nyelvében veszélyeztetett: a romániai magyar kisebbség

Reinhard Olt, Budapest, július vége

Frankfurter Allgemeine Zeitung,

2008. július 30., 33. oldal.

Az újság Németország legnagyobb és legkomolyabb napilapja. A cikk szerzője (1984 óta az FAZ politikai tudósítója Bécsben) többszörösen kitüntetett professzor, többek között az Otto von Habsburg újságírói díj kitüntetettje. Kutatási területei: germanisztika, népkutatás, Kelet-Európa történelme, politológia. A szerző által elkövetett kisebb pontatlanságot érintetlenül hagytuk.

Az Európa Tanács 2000. június 29-i 2000/43/EK irányelve a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról minden jel szerint még annyit sem ér, mint a papír, amire nyomtatták. Legalábbis ezt látszik igazolni Leonard Orbannak, az Európai Unió többnyelvűségért felelős biztosának a véleménye, miszerint az irányelvet az Erdélyben ismételt előforduló hátrányos nyelvi megkülönböztetés esetében és az ezekhez hasonló esetekben nem lehet alkalmazni. Ezen mulatott Pécssett Európa őshonos nemzeti, etnikai és nyelvi kisebbségeket képviselő szervezeteinek 180 küldötte, akik ernyőszervezetük évi közgyűlése alkalmából találkoztak Dél-Magyarországon.

Ennek következtében hangot adtak számos, nyilvánvalóan diszkriminatív esetnek. Pl. Nagyváradon: az EMI tagjai kétnyelvű utcanévtáblákat helyeztek el azon ingatlanok falain, amelyek tulajdonosai ezt megengedték. Ezáltal a polgármester hanyagsága ellen tiltakoztak, aki nem volt hajlandó a helyi önkormányzat kétnyelvű utcanévtáblákra vonatkozó döntését gyakorlatba ültetni. Ehelyett helyhatósági végrehajtók jelentek meg a helyszínen, akik eltávolították a táblákat. Tettlegességgig fajult az eset. Az incidenst jelentették a rendőrségen. A karhatalom tétlen maradt.

A sovinizmus mentsvára

Hasonló eset történt a kolozsvári állami egyetemen is. Utóbbi multikulti pózban tetszeleg, állítólag az intézményesített többnyelvűséget támogatja, mégis ismételt a román sovinizmus és a magyarság nyilvánvaló módon célirányos elnemzetlenítése és asszimilációja mentsváráként hallat magáról (FAZ 2006. február 22-i és május 22-i cikkei). Ahol a diákok szinte

egyötöde magyar, ott a főiskolai vezetőség utasítására a pedellus eltávolította azokat a magyar nyelvű teremnevezéseket és a dohányzást tiltó táblákat, amelyeket a statútumnak megfelelően 20 éve ki kellett volna függeszteni, amit a Bolyai Kezdeményező Bizottság néhány merész tagja meg is tett.

A rektorátus a táblákkal együtt két reményteljes fiatal főiskolai tanártól, Hantz Pétertől és Kovács Leheltől is megszabadult, elbocsátás útján. A Bolyai Bizottság, a magyar tanári kar négyötödét és a diákok túlnyomó többségét maga mögött tudva, követeli a Nicolae Ceaușescu és Ion Iliescu által ötven évvel ezelőtt likvidált és – a Babeș-Bolyai egyetemre való összeolvasztás által – szisztematikusan elrománosított, hajdan színmagyar főiskola megelőzően gyakorolt jogaiba való visszahelyezését.

Az esetek kapcsán Michl Ebner, Dél-Tirol egyik európai parlamenti képviselője kérdést intézett az Orban által képviselt bizottsághoz, mire Orban azt felelte, hogy „Brüsszelnek tudomása van az esetről” és osztja „azon véleményt, miszerint a regionális szinten vagy egy tagállam népességének kisebbsége által beszélt nyelveket tisztelni kell”. A bizottság azonban „nem gondolja, hogy az eset kapcsán az Európai Unió szerződés 7. pontjának román hatóságok általi súlyos megszegéséről” van szó, már csak azért sem, mert ez az eset nem a közösségi jog szférájába tartozik és semmi esetre sem vonatkoztatható rá a 2000/43-as Európa Tanács-i Irányelv.

Pedig még a 2001-ben megváltoztatott román közigazgatási törvény értelmében is minden olyan település és körzet nyilvános és hivatalos kommunikációjában használható a kisebbség nyelve, ahol a népesség 20%-a ezt a nyelvet anyanyelvének vallja. Ennek a kitételnek megfelel Nagyvárad, Kolozsvár, de egész Erdély, a Székelyföld és a magyar anyanyelvű csángók által lakott moldovai terület is. Az egynyelvű feliratokkal Románia nem pusztán a saját törvényeit sérti, hanem a Magyarországgal kötött kétoldalú szerződést és az Európa Tanács kisebbségvédelmi keret-egyezményét is megszegi, amit Bukarest viszont 1995-ben ratifikált. A kolozsvári főiskola vezetősége már többször

megígérte a kétnyelvű táblák felszerelését – legutóbb a bukaresti NATO-csúcs alkalmával egyenesen a román külügyminisztériumnak –, de mindeddig még nem történt semmi.

Hogy Orban inkább félrenéz, az talán még érthető is, hiszen ő román. Kevésbé érthető azonban Knut Vollebaek magatartása. Az EBESZ kisebbségügyi főbiztosa a közelmúltban Kolozsváron tartózkodott. A hajdani norvég külügyminiszter, elődjéhez, a nyolc évvel ezelőtt Kolozsvárra látogatott holland Max van der Stoelhez hasonlóan, az Énekek Énekét zengte a multikulturalizmusra. A holland van der Stoel 2001-ben Bécsben, az EBESZ Parlamenti Közgyűlése Állandó Bizottságának azt az ígéretes jöslatot tálalta, hogy a Babeș-Bolyai egyetem fejlődése pozitív irányba mutat, „hiszen ott a magyaroknak és a németeknek is ugyanazt a státuszt biztosították, mint a románoknak”. Az odaadó kommunista múltjáról ismeretes Andrei Marga rektor és a vezetőségbeni hűséges kötélhúzó társai, mint nyolc évvel ezelőtt, úgy most is örömben burkolóztak Vollebaek Alma Máterükben tett látogatásakor.

Ezzel szemben a Bolyai Bizottság tagjai megbotránkoztak. Egy nyílt levélben, amelyet országuk kisebbségbarát főiskoláin tanító macedón, gagaúziai (Moldovai Köztársaság), walesi, spanyolországi baszk és dél-tiroli tudósok is aláírtak, szemére vetik Vollebaeknek, hogy engedte magát megvakítani az Erdélyben bemutatott potyemkini kirakatoktól, miközben egyszerűen mellőzte a múlt évi brüsszeli meghallgatás eredményét, mely világosan kimondja, hogy „Kolozsváron a nyelvi körülmények és a multikulturális oktatás előfeltételei nem adottak”. Ugyanakkor felvetik azt a kérdést is, hogy miért igyekezik szemmel láthatóan abban segédkezni, hogy „az 1,4 millió főt számláló erdélyi magyar kisebbséget jogai gyakorlásában korlátozzák, miközben norvég hazájában a mindössze 100.000 főt számláló számi kisebbségnek saját egyetemi apparátusa van”.

Az EBESZ dicstelen szerepe

Az ésszerűséggel ellenkezve Vollebaek elutasítja a magyar közösség intézményesített önál-

Folytatása a 10. oldalon

Folytatás a 10. oldalról

lóság útján való fejlődését; ugyanakkor mellőzi azt a tényt is, hogy a feszültségek fő forrásai azok a vegyes oktatási intézmények, amelyekben a magyar közösség igényeit rendszeresen a szőnyeg alá seprik. Ezen felül a főbiztos előtt ismeretes kell legyen az a tény is, hogy a romániai felsőoktatási intézményekben a magyarok kifejezetten alulképviselettek. Mindez okot ad arra a következtetésre, hogy Vollebaek az államalkotó nemzet nacionalizmusának a kezére játszik.

A Kolozsváron székelő Kisebbségkutató Intézet prognózisa szerint az elkövetkező két évtizedben az erdélyi magyarok száma 400.000-el csökkeni fog. Ez egy olyan kilátás, ami a Gheorghe Funarhoz hasonló emberek szemébe örömkönnyekeket csal: Kolozsvár volt polgármestere – immáron a Nagy Románia Párt szenátoraként a román szélsőséges nacionalizmus szimbolikus figurája a parlamentben – magyar honfitársainak odakiáltotta: „Tűnjetek el – mi fizetjük nektek a vonatjegyet.”

EP-mozaik

2008. szeptember 22–25.

A képviselők augusztus 23-át a sztálinizmus és a nácizmus áldozatainak európai emléknapjává nyilvánítanák. A parlament szavazott az elhízás elleni küzdelemmel foglalkozó jelentésről és a telekommunikációs csomagról. Vitát tartott az EP a pénzügyi válságról, és voksolt Szájer József és Hegyi Gyula jelentéseiről, továbbá a média pluralizmusával foglalkozó szövegről, valamint az energiaárakról szóló állásfoglalásról is.

A távközlési szolgáltatások szabályozásáról fogadott el jelentéseket az Európai Parlament szerdán. A képviselők európai szintű, a nemzeti szabályozó hatóságokból álló testületet hoznának létre. Az EP biztosítaná, hogy a digitális televíziózásra történő átállással felszabaduló frekvenciákat vezeték nélküli szolgáltatásokra, például szélessávú internetezésre, mobiltelefonra lehessen használni.

Évente kétmillió gyermek lesz a gyermekkereskedelem áldozata Aktív tagállamközi együttműködéssel és uniós pénzekkel küzdenének az EP-képviselők az évente többmillió áldozatot követelő gyermekkereskedelem ellen.

www.europarl.europa.eu

Az EP webtvéje: EUROPARLTV

<http://www.europarl.europa.eu/>

2008. szeptember 17-én kezdte meg adását az interneten az **EuroparlTV**, az Európai Parlament webtvéadása. Ettől kezdve minden internettel rendelkező figyelemmel kísérheti az EP életéről szóló, rendszeresen frissülő programkínálatot.

Miért van szükség parlamenti webtvére?

Az Európai Parlament elkötelezett aziránt, hogy munkáját az európai polgárok számára a lehető legátláthatóbbá, leginkább érthetővé tegye. A polgároknak joguk van ugyanis arra, hogy tudják, mi történik parlamentjükben. A parlamenti webtvé eszköz arra, hogy az intézmény életét – modern és kreatív formában – közelebb hozzák a polgárok számára.

Európában az elmúlt évtizedben jelentősen nőtt a parlamenti csatornák száma. Ezek némelyikét nemzeti hírközlő társaságok üzemeltetik (például ilyen a BBC Parliament), másokat maguk a nemzeti parlamentek hoztak létre (például Franciaországban, Görögországban).

Az Európai Parlament a második modellt választotta.

Miért internetes?

Egy webtelevízió:

- sokkal költséghatékonyabb, mint egy hagyományos televízió
- könnyebben halad a technikával, különösen lényeges a számítástechnika és a televíziózás összefonódása és a széles sáv terjedése
- az adást sugárzó helyett a fogyasztó kényelmét szolgálja, mivel bárhol, bármikor megtekinthető anyagok széles választékát kínálja
- megfelel a változó szokásoknak, mivel sok európai – főleg a fiatalok – egyre inkább az interneten keresik a híreket és az információkat
- lényegesen könnyebb a többnyelvűség biztosítása
- ez az egyetlen hatékony módja, hogy az Európai Unió kívüli országokat is el lehessen érni

Az **EuroparlTV** nem egyetlen műsort jelent. A négy különböző csatorna más és más közönséget céloz.

Az Ön Parlamentje azoknak szól, akik különösen érdeklődnek az európai politika iránt: tájékozott polgárok, gazdasági szereplők, szociális partnerek, lobbisták, kutatók, az EU intézményeiben dolgozók stb.

Az Ön hangja elsősorban a szélesebb közönségnek szól. Itt lehetőség lesz a nézők által készített anyagok sugárzására is.

A Fiatall Európa mindenekelőtt az iskoláskorúak, az internetezők és a jövő uniós választópolgárok csatornája.

A Parlament Élőben folyamatos, élő adást ad az EP életéről. Különösen fontos program lesz a plenáris viták és a szakbizottsági ülések közvetítése, linkekkel az előző ülések audiovizuális archívumaihoz.

Az „Európai Parlament felfedezése” résznél az EP-ről szóló háttéranyagokat található a nézők. Így például információkat a képviselőkről, az európai pártokról, a szakbizottságokról, valamint a parlament működéséről, történetéről.

Minden programot több mint 20 nyelvre fordítanak le, ami a világon egyedülállóvá teszi a csatornát. Bizonyos műsorokat szinkronizálnak, másokat feliratoznak. Az Európai Parlament honlapjához hasonlóan az unió összes hivatalos nyelvén elérhető lesznek az anyagok.

Az Európai Parlament interaktív csatornát szeretne fenntartani. A „szerkesztői charta” szerint „a csatornának erősítenie kell az interaktivitást a parlament és az európai polgárok között. Lehetővé kell tennie a polgárok számára, hogy nézeteiket kifejthessék a csatorna adataival kapcsolatban, és hozzájáruljanak annak tartalmához”.

A programokat ennek megfelelően fogják elkészíteni.

Kollektív jogokat és autonómiát!

Jól megfigyelhető a román politikum túlnyomó részének, személy szerint pedig **Traian Băsescu** államelnöknek az a törekvése, hogy az erdélyi magyar **autonómia-követeléseket** a világban feltalálható különféle **szeparatista törekvésekkel** kompromittálják.

Emlékeztet, hogy már EP-mandátumának kezdetén **Tőkés Lászlót** is a szeparatizmus rágalmával próbálta lejáratni a Román Néppárti Delegáció, ezen ürüggyel akadályozván meg az ő Európai Néppárti Frakcióba való felvételét.

Legutóbb, a kaukázusi válság körülményeit Băsescu elnök újbólcak a kollektív kisebbségi jogok és az autonómia ellenében sietett kijátszani, amikor is – egyebek mellett – leszögezte: „Románia egyéni jogokat biztosít a kisebbségeknek, ...de önálló területet semmiképpen nem bocsát rendelkezésükre” (sic!)

A romániai magyarság esetében „önálló terület” iránti ígényről szó sincsen. Mai európai parlamenti felszólalásában erre mutatott rá Tőkés László. Sőt, ennek éppen az ellenkezője érvényes az erdélyi magyarokra, akik – **Tibethez** hasonlóan – nem kiszakadni akarnak országukból, hanem Románia területi épségének a tiszteletben tartásával kívánják megvalósítani több szintű közösségi önrendelkezésüket, ennek részeként pedig **Székelyföld** területi autonómiáját.

Mellékelt felszólalásban EP-képviselőnk az ún. Gross-féle Jelentésre is hivatkozott, melynek alapján az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése **1609/2003. számú Ajánlásában** a területi és a kulturális autonómiák bevezetését célravezető megoldásként ajánlja a tagországok figyelmébe, a konfliktusos helyzetek megszüntetése végett.

Felszólalás a kisebbségi kollektív jogok és az autonómia érdekében

Dél-Oszétia és Abkházia függetlenedése kapcsán **Traian Băsescu** román államelnök élesen kikelt a kisebbségi kollektív jogok ellen, mivel ezek – véleménye szerint – „az egyes államok széthullásához vezethetnek”. Tudnivaló, hogy Románia mind a mai napig Koszovó függetlenségét sem ismerte el.

Jogosak az Európai Közösségnek a kaukázusi válsággal, az orosz „birodalmi” agresszióval és fenyegetéssel, a volt szovjet térség destabilizálásával, illetve az Ukrajnát és Moldovát fenyegető veszélyekkel kapcsolatos aggodalmait.

Túl azonban minden nagyhatalmi aggodalmon és érdeken, az igazi – és békés – megoldást valamennyi szeparatista törekvés ellenében az emberi és nemzeti **kollektív jogok**, a teljes körű **autonómia** biztosítása jelenthetné. **Andreas Gross** ET-jelentéstevő szerint a szeparatizmus leghatásosabb ellenszere az autonómia.

Băsescu elnöknek nem kellene félnie: miként Tibet Kínából, az **erdélyi magyarok**, a **székely-magyarok** sem akarnak kiválni Romániából, hanem csak kollektív jogaik és az autonómia kivívására törekszenek.

Brüsszel, 2008. szeptember 1.

Tőkés László
EP-képviselő

Romániai EP-képviselők a nagykövethetnél

Mihnea Motoc nagykövet meghívására 2008. szeptember 17-én este Románia európai parlamenti képviselői munkatársainak részvételével országunk EP – Állandó Képviselőtársaságának székházában. A meghívásnak mind a négy erdélyi magyar EP-képviselőnk eleget tett. A megbeszélés a nagykövet **külpolitikai tájékoztatójával** vette kezdetét. Részletesen és hangsúlyosan foglalkozott a grúziai válsághelyzettel s annak nemzetközi, európai uniós, valamint román vonatkozásaival. Kitért továbbá az európai bővítési folyamat általános kérdéseire, az éghajlati változásokra, valamint az Unió szeptember elseji csúcstalálkozójának tárgyát képező cigányügyre. A felvezetést követő hozzászólások többnyire a **grúziai helyzetre** és annak romániai politikai vonatkozásaira összpontosultak, nevezetesen a kaukázusi válság transznisztriai és Fekete-tengeri kihatásaira.

Felszólalásában **Tőkés László** mindekelőtt örömet fejezte ki, hogy részt vehet a találkón. Már kezdettől fogva arra törekedett, hogy EP-képviselői minőségében Románia érdekeit – is – szolgálja; nem rajta múltott, hogy ezen szándékában lépten-nyomon akadályokba ütköznek; az ilyen találkozások és kapcsolatok viszont törekvései teljesítését elősegítik – mondta.

A grúziai helyzet vonatkozásában EP-képviselőnk a gazdasági, nagyhatalmi viszonyokkal szemben az **emberi** és a **kisebbségi jogokra** helyezte a hangsúlyt. **Băsescu** elnök annak idején az autonómia biztosításában látta a koszovói helyzet megoldásának lehetőségét; az elszakadás megelőzése végett Kisinyov is területi autonómiát ajánlott Transznisztriának; minden bizonnyal az ukrain magyarokat és románokat sújtó tanügyi – nyelvi – korlátozások is csak olajat öntenek a tűzre – mondta Tőkés László. Az egyre szaporodó európai – etnikai, kisebbségi, államközi – konfliktushelyzetek megoldásának leghatékonyabb módját minden bizonnyal az emberi és közösségi jogok biztosítása, az európai jogrend e téren való következetes alkalmazása jelentené.

A megbeszélés zárórészében **Popa Nicolae Vlad** EP-képviselő a Romániát önhibájából hátrányos helyzetbe hozó ún. monitorizálási folyamat szigorodására hívta fel a figyelmet. **Oprea Dumitru** képviselő viszont arra mutatott rá, hogy Bulgária lesújtó európai megítéléséhez viszonyítva Románia helyzete alig valamivel jobb.

Brüsszel, 2008. szeptember 18.

EP-mozaik

2008. szeptember 22–25.

I. Bartolomaiosz pátriárka: „Mind testvérek vagyunk”

A béke és a tolerancia fontosságáról, a kisebbségek tiszteletéről beszélt, és Törökország EU-tagsága mellett is szólt I. Bartolomaiosz konstantinápolyi ortodox ökumenikus pátriárka az Európai Parlament ünnepélyes ülésén Brüsszelben. Erre a kultúrák közötti párbeszéd európai éve alkalmából került sor.

Szigorúbb adatvédelmi szabályokat akar az EP a rendőrségi és igazságügyi együttműködésben

Gyengének tartja a személyes adatok

védelmének uniós szabályozásáról született tanácsi megegyezést az EP. A képviselők további garanciákat építenének a jogszabályba.

Elfogadták Szájer József újabb jelentéseit az uniós jogszabályok végrehajtásának ellenőrzéséről

Az EU-jogszabályok végrehajtását kísérő „komitológia” demokratikusabbá tétele a célja annak a jogszabálycsomagnak, amelynek parlamenti felelőse Szájer József. Az általa jegyzett jelentések az „ellenőrzéssel történő szabályozási eljárás” bevezetésével foglalkoznak. Ezek közül most hetet fogadott el az Európai Parlament.

www.europarl.europa.eu

EP-mozaik

2008. szeptember 22–25.

EP-állásfoglalás az energiaárak megzabolázásáról

Az energiaigény és az importfüggés csökkentésével, a megújuló energiaforrások támogatásával és az áremelkedéstől leginkább szenvedők célzott megsegítésével is foglalkozik az EP energiaár-emelkedéssel foglalkozó állásfoglalása.

Az európai média sokszínűségéért aggódik az EP

A közszolgálati adók indokolatlanul szállnak versenybe a kereskedelmi csatornákkal, a tulajdonosi koncentráció pedig a sokszínűség csökkenésével fenyeget - áll az EP csütörtökön megszavazott jelentésében. A képviselők az internetes oldalakra is kiterjesztenék a többi médiumra vonatkozó jogi szabályozást.

Uniós szabályozást akar az EP a pénzügyi stabilitás biztosítására

Az Európai Parlament felszólította a Bizottságot, álljon elő a pénzügyi stabilitást elősegítő jogszabályjavaslatokkal.

EP-vita a pénzügyi válságról

Az Európai Parlamentben a francia EU-elnökség, a Bizottság és az EP képviselői vitatkoztak a pénzügyi válság következményeiről.

Nem fogadott el állásfoglalást az EP a Bizottság 2009-es munkaprogramjáról

Az EP elutasította a néppártiak, liberálisok és az Európai Nemzetek Uniója frakció közös állásfoglalás-tervezetét és a többi párt által, egyenként betervezett szövegeket is.

Szaharov-díj: kínai, fehérorosz és kongói jelöltek

A kínai Hu Csia, a fehérorosz Aljak-szandr Kozulin és a kongói Abbot Apollinaire Muholngu Malu Malu az Európai Parlament emberi jogi díjának idei döntősei. Az EP külügyi, valamint fejlesztési bizottságának hétfő esti döntése alapján egyikük veheti át decemberben a parlament elismerését. A győztest október közepén választja ki az EP vezető testülete, az elnökök értekezlete.

www.europarl.europa.eu

Az európai iskolák reformjáról

Az Európai Parlament szeptemberi plenáris ülése keretein belül csütörtökön, szeptember 24-én került sor az **európai iskolák reformjának állapotát** vizsgáló vitára. A napirendre kitűzött vitát **Katerina Batzeli**, Oktatási és Kulturális Bizottság elnöke és **Erna Hennicot-Schöppges**, a Bizottság tagja kezdeményezte egy, az Európai Bizottsághoz intézett kérdés alapján, melyre **Siim Kallas**, Igazgatási, Ellenőrzési és Csaláselleni Ügyekért felelős biztos adott választ.

A kérdés az ötven éve működő európai iskolák helyzetére vonatkozott a ma már huszonhét tagállamból álló Unióban. A reformok szükségességét az indokolja, hogy a hat alapító tagállam által létrehozott iskolák nem egyenes arányban fejlődtek az Unió intézményi kiépülésével. Annak ellenére, hogy ez egy jól működő rendszer, az európai oktatás nehezen tud lépést tartani a növekvő mobilitással és az erősödő többnyelvűséggel. Így a multikulturális világ új kihívásainak nehezen tudnak megfelelni az iskolából kikerült diákok, illetve az európai integrációs folyamat is lassulni kényszerül.

Siim Kallas elismeréssel szólt Hennicot asszony kezdeményezéséről, hangsúlyozva az iskolák fontosságát. Hozzátette, hogy a Bizottság mindent megtesz az iskolák továbbfejlesztése érdekében. A felszólalók között megemlíthetjük Visser Cornelis néppárti képviselőt, aki elmondta: elfogadhatatlan, hogy a vallásoktatás hátrányos helyzetbe kerül az európai iskolákban, kiemelve azt, hogy nagyobb hangsúlyt kell fektetni a vallás-, illetve az anyanyelven történő oktatásra. A felszólalók egyetértettek abban, hogy aktualizálni kell a rendszert, mert nagy szükség van a reformra és a nyitásra ahhoz, hogy az összes európai polgárnak megadjuk a lehetőséget, hogy gyermekeiket anyanyelvükön taníttassák, ily módon hozzájárulva többnyelvűségük és európaiságuk erősítéséhez.

A vitában **Tőkés László**, ez erdélyi magyarok európai képviselője is felszólalt, hozzászólását alább közöljük:

Hozzászólás az európai iskolák reformjának helyzetét elemző vita során

Az Európai Parlament Kulturális Bizottságának tagjaként köszönetet szeretnék mondani **Erna Hennicot-Schöppges** és **Katerina Batzeli** képviselőtársaimnak azért, hogy az Európai Bizottsághoz fordultak az európai iskolák reformja ügyében, és ma sor kerülhet a reformfolyamatot elemző plenáris vitára.

A többnyelvűség fontosságáról szólva, egy friss **romániai** történéssel kapcsolatos aggályaimat szeretném e helyről megosztani Önökkel. A romániai vidékfejlesztési minisztérium nemrégiben magyar nyelvre is lefordíttatta az Európai Unió Regionális Operatív Programjáról szóló tájékoztatófüzetét. A kommunista nomenklátúra számos tagját tömörítő Román Szociáldemokrata Párt (PSD) ezért vehemensen támadja a minisztériumot. Történik mindez az Európai Unió egyik tagállamában, a Kultúrák Közötti Párbeszéd Európai Évében, rövidebb azután, hogy az Európai Bizottság többnyelvűségért felelős, román tagja kibocsátotta a *Többnyelvűség: Európa becses értéke és mindannyiunk felelőssége* című stratégiai programját!

Az európai iskolák reformját áttekintő vita szervesen illeszkedik a Kultúrák Közötti Párbeszéd Európai Évének szellemiségéhez és célkitűzéseire. A többkultúrájú és többnyelvű Európa polgáraiént természetes, hogy naponta találkozunk más kultúrkörhöz tartozó és más nyelveket beszélő polgártársainkkal. A sikeres európai integráció érdekében pedig minél szorosabb kapcsolatokat kell teremteni az együtt élő népek kultúrái és nyelvei között.

Az európai önazonosság megerősítése és az egészséges együttélés érdekében az volna célszerű, ha az európai oktatási rendszer híven tükrözné kontinensünk multikulturális jellegét. Mai vitanapunk is jelzi, hogy hatalmas és szerteágazó feladattal állunk szemben a minőségi, rugalmas és többnyelvű oktatást célzó reformok rendjén.

Hangsúlyozni szeretném, hogy akkor nevelhetünk jó európai polgárokat iskoláinkban, ha a diákok bátran kifejezhetik és megélhetik nemzeti identitásukat, illetve anyanyelvükön végezhetik tanulmányaikat, hiszen ezáltal alakulhat ki nemzeti identitásuk. Az európai identitás pedig éppen a különböző nemzeti identitásokra épül.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

Tőkés László
EP-képviselő

Brüsszel, 2008. szeptember 26.

Romániai kisebbségek az Európai Parlamentben

Rendhagyó összejövetelre került sor 2008. szeptember 16-án az Európai Parlament frakcióközi kisebbségvédelmi bizottságában, a **Tabajdi Csaba** és **Michl Ebner** társelnöksége alatt működő ún. Minority Intergroupban. **Winkler Gyula** EP-képviselő kezdeményezésére a bizottság ünnepélyes ülésén látta vendégül Románia Parlamentje kisebbségi képviselőinek csoportját, akik egy többnapos brüsszeli utazáson vesznek részt. A Románia kisebbségi sokszínűségét megtestesítő utazócsoportot **Carmen Stamate**, az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatalának tisztségviselője is elkísérte útjára.

A vendégeket Tabajdi Csaba elnök meleg szavakkal köszöntötte. Az elnökségben helyet foglaló **Henrik Lax** EP-képviselő a finnországi svédek példás helyzetére is említette, és elismeréssel szólt arról, ahogyan Romániában kezelik a kisebbségi ügyet. **Winkler Gyula** házigazdaként nyújtott tájékoztatást a romániai kisebbségek helyzetéről, hangsúlyosan kitérve az erdélyi magyarság jogköveteléseire, másfelől a kisebbségi törvénytervezet három éve halogatott

ügyére. **Carmen Stamate** tanácsosaszony a romániai intézményes kisebbségvédelem 1990 utáni alakulásáról számolt be.

Winkler Gyula a Parlamentben képviseltetett 18 kisebbségnek biztosított „pozitív diszkriminációt” is méltatta. **Tabajdi Csaba** nemes „irigységgel” szólt a romániai nemzeti közösségek „példás” törvényhozási képviseléről, példaként mutatva fel ezt Magyarország számára.

A romániai küldöttség tagjaiként **Mihai Radan** professor, a Romániai Horvátok Szövetségének és **Ştefan Buciuța**, a Romániai Ukránok Szövetségének elnökei szólaltak fel és nyújtottak tájékoztatást kisebbségi közösségeik helyzetéről és problémáiról. Felszóltak még **Sógor Csaba** és **Tatiana Źdanoka** (litvániai orosz) EP-képviselők.

Tökés László felszólalásában elismerését fejezte ki **Winkler Gyula** és **Tabajdi Csaba** képviselőknek a romániai kisebbségek parlamenti frakciójának meghívására, valamint a rendhagyó és tanulságos bizottsági rendezvényért. **Temesvárra** és **Erdélyre** visszautalva, sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy az utóbbi

kilencven esztendőben folyamatosan és szinte feltartóztathatatlanul apadnak és sorvadnak romániai kisebbségek. Míg például 1910-ben még Erdély lakosságának mintegy 45%-a tartozott a különféle kisebbségi közösségekhez – együttes lélekszámuk mára már 20% körüli arányra csökkent. Különösképpen nagy veszteségnek számít a volt német és zsidó közösségek szinte teljes felszámolódása.

Európai képviselőnk ugyanakkor fontosnak tartotta különbséget tenni 18 etnikai kisközösség, valamint a népes erdélyi magyarság között, mely utóbbit – a számszerűsége túlmenően – erdélyi területi és történelmi adottságai is megkülönböztetnek az előbbiektől.

Tökés László a magyarországi összehasonlítással kapcsolatban azt hangsúlyozta, hogy az anyaországi kisebbségek **kulturális autonómiája** a romániai etnikumok – jelképes – parlamenti képviselőleténél érdemben többet jelent. Az utazócsoport tagjait üdvözölve, a kisebbségi „politikai ökuménia” szellemében, a kisebbségi közösségek közötti kölcsönös szolidaritást szorgalmazta.

Brüsszel, 2008. szeptember 16.

Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma

Európai parlamenti képviselővé való megválasztása nyomán **Tökés László** első ízben vett részt a Kárpát-Medencei Magyar Képviselők Fórumának ülésein, melyekre 2008. szeptember 12–13-án, Budapesten került sor, **dr. Szili Katalin** országgyűlési elnök vezetésével. A KMKF Állandó Bizottságának tanácskozásán és plenáris ülésén magas szinten képviseltette magát a magyar kormány – többek között **Kiss Péter** kancellária-miniszter által. A plenáris ülésen elhangzott felszólalásában EP-képviselőnk **elismerését** fejezte ki aziránt, hogy a házelnök indítványára az Országgyűlés saját állandó intézményévé avatta a KMKF-et.

Elismerésre méltó az a szoros együttműködés, mely a Fórum keretében az anyaországi és a határon túli magyar nemzeti képviselők között kialakult, mely talán csak a különböző pártállású európai parlamenti képviselők – köztük **Gál Kinga**, **Tabajdi Csaba**, **Szent-Iványi István**, valamint a felvidéki és erdélyi képviselők – kisebbségi magyar ügyekben való szoros közreműködéséhez hasonlítható, Brüsszelben és Strasbourg-ban.

Tökés László EP-képviselő szintén fontos eredménynek tartja a Magyar Nemzeti Kisebbségek Európai Érdekkép-

viselleti Irodájának, valamint a **Duray Miklós** kezdeményezésére megalakuló Kárpát-Medencei Szórványtanácsnak a létrehozását. Intézményesülő összmagyar együttműködésünk ezen új alakulatai önmagukban is értékesek – jelentőségük viszont még inkább megnő, hogyha figyelembe vesszük, hogy létrejöttük az előzőleg eltörölt olyan nemzeti intézmények hiányát hivatott pótolni, mint amilyenek a Határon Túli Magyarok Hivatala, a Magyar Állandó Értekezlet, valamint a határon túli magyarság támogatását szolgáló alapítványok voltak.

Az egybevetésből kitűnik, hogy a magyar kormány határon túli politikája, másfelől a Magyar Országgyűlés, illetve a KMKF által képviselt Nemzeti Együttműködés Konceptiója éles ellentétben áll egymással. Hasonló ellentét feszül a kettős állampolgárság és az autonómia vonatkozásában tanúsított kormányzati és országgyűlési/KMKF álláspontok között. Ennek láttán okkal és joggal tevődik fel a kérdés: lesz-e kellő politikai akarat a – kisebbségbe szorult – magyar kormányban arra, hogy a KMKF által egyhangúlag támogatott **nemzetpolitikai törvény** tervét magáévá tegye és törvé-

nyerőre emelje? A kétséget növeli az a körülmény, hogy az immár hatodik évében érkezett KMKF nemzetstratégiai koncepciójának törvénybe ültetése évről évre továbbbi késedelmet szenved. Márpedig a jelenlegi, tartós kormányválság sem igen kedvez **Szili Katalin** házelnök nagyratöltő célkitűzése megvalósulásának.

Mindezeket szem előtt tartva, határon túli közösségeink joggal várják el Magyarország Kormányától, hogy a magyar külpolitika **három prioritásának** elvéhez visszatérve, illetve a három megbombolt egyensúlyát helyreállítva: az elszakított nemzetrészek ügyét az eddigiéknél hangsúlyosabban és hatékonyabban képviselje és támogassa. Ezzel együtt határon túli képviselőink legfőbb feladata az eddigiéknél is tudatosabb összefogás nemzetpolitikai céljaink szolgálatában – a KMKF, továbbá a Kárpát-Medencei Magyar Autonómia-Tanács keretében. Mindez elengedhetetlen előfeltétele az ún. **magyar ügy** további nemzetköziesítésének és európai szinten való érdemi és eredményes képviselőletének.

Budapest, 2008. szeptember 14.

III. Felvidéki–Partiumi Találkozó

2008. szeptember 28.

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház és a Királyhágómelléki Református Egyházkerület 2000-ben, a Magyar Millennium esztendejében létesítettek egymással testvéregyházi kapcsolatot. Ennek keretében, az utóbbi években vált hagyománnyá a felvidéki–partiumi, illetve partiumi–felvidéki találkozók megszervezése, váltakozó helyszíneken.

A **III. Felvidéki–Partiumi Találkozóra** 2008. szeptember 26–28-án került sor, a mellékelt program szerint. Az eredetileg egyházi rendezvénysorozat a szorosán vett egyházi alkalmakon túlmenően kulturális (1), önkormányzati (2) és közéleti-politikai (3) eseményekkel bővült ki.

1. A Találkozó középpontjában a testvéregyházkerületek vezető képviselőinek tanácskozása állott.

a. Dr. Erdélyi Géza és Tőkés László püspökök bevezetéképpen beszámoltak egyházaik életéről, jelenlegi helyzetéről. Mindkét egyházban rendkívüli események, illetve fontos változások zajlottak le az utóbbi időben – ugyanis a Királyhágómelléki Egyházkerületben az Európai Parlament képviselőjévé választott Tőkés László munkakörét **Csúry István** helyettes püspök vette át (1); a Felvidéki Egyházban viszont épp a napokban ért véget az általános tisztújítás, melynek rendjén Erdélyi Géza leköszönő püspök helyére **Fazekas László** főjegyzőt választották meg. **Fekete Vince** főgondnok újabb hat évre szerzett mandátumot (2).

A királyhágómelléki vendégek őszinte

elismerésüket fejezték ki Erdélyi Géza két szolgálati ciklusra terjedő püspöki szolgálatáért; másfelől Isten gazdag áldását kérték az új egyházi elnökség munkájára.

b. A továbbiakban a két egyház küldöttei testvéregyházi kapcsolataik alakulását és kétoldalú találkozóik eredményeit vették számba és értékelték. Önkritikus szellemben állapították

meg, hogy évről évre előirányzott célkitűzéseik csak részben valósultak meg; a testvéregyházmegyei és a gyülekezeti kapcsolatok szintjén a várható előrehaladás elmaradt. Ezt szem előtt tartva, a következőket **határozták el**:

- Az együttműködés céltudatosabbá tétele; a közös célkitűzések pontos végrehajtása

- A személyi változások mellett: a kapcsolatépítés, valamint az együttműködés töretlen folytatása

- Az átláthatóság és a rendszeresség érdekében összegző kimutatás készítése a testvéregyházmegyei (a) és a testvérgyülekezeti (b) kapcsolatokról

- Kapcsolati felelősök kinevezése egyházkerületi (a) és egyházmegyei (b) szinten.

Ez utóbbi megegyezés értelmében, a továbbiakban a Királyhágómellék részéről **dr. Hermán M. János** előadótanácsos, a Felvidék részéről pedig **Géresi Róbert** zsinati tanácsstag, leendő püspökhelyettes lettek az egyházközi kapcsolatok felelősei.

- A felek megegyeztek továbbá abban, hogy az évenkénti testvéregyházi találkozók időpontja ezután az esztendő szeptemberének utolsó vagy utolsó előtti hétvégéjére essen.

- A IV. Partiumi–Felvidéki Találkozó helyszíne a következő évben (2009) – értelemszerűen – a Királyhágómelléken lesz.

c. A találkozó alkalmával a Szlovákiai Református Keresztény Egyház küldöttsége megismételte Zsinatának azon felkérését, hogy Tőkés László vállalja el képviselői feladatát az **Európai Parlamentben**. Ezen túlmenően, a testvéregyházkerületek küldöttei azzal a **felhívással** fordulnak valamennyi anyaországi és határon túli európai képviselőhöz, hogy a magyarság és a magyar egyházak érdekeit egységes módon képviseljék az **Európai Unióban** – kiemelt módon a következő ügyekben:

- a Szlovákiában újjá felépülő, szélsőséges magyarellenességgel szemben

- a 104/1945-ös törvény által elkobzott egyházi vagyonok visszaszolgáltatása ügyében

- az egyházak EU-pályázatokban való részvételének lehetővé tétele érdekében.

A Találkozó résztvevői ugyanakkor egyházaik egyöntetű támogatásáról biztosították Tőkés László EP-képviselő **Keresztény Európát!** elnevezésű programját, mely hitünk és keresztény értékeink európai érvényesítését tűzte ki célul.

d. A királyhágómelléki és a felvidéki testvéregyházak küldöttei az ún. **Generális Konvent** vonatkozásában megállapították, hogy a magyar református egyház törvényes egységének helyreállítását mindaddig nem tartják lehetségesnek, amíg a Konventnek a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatához és a Magyar Reformátusok Világszövetségéhez fűződő viszonya – megegyezéses alapon – nem tisztázódik.

c. A Találkozó résztvevői üdvözlik a nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetem, valamint a komáromi Selye János Tudományegyetem között létrejött együttműködési megállapodást – és ennek nyomán szorgalmazzák az **egyetemközi kapcsolatok** erősítését, mindkét fél javára és épülésére.

f. Nemes Csabának, az Erdélyi Gyülekezet lelkipásztorának kezdeményezésére egyházaink előirányozták **nyugdíjas lelkipásztoraik** évenkénti közös üdültetési programban való részvételét a budapesti Reménység Szigetén.

2. A III. Felvidéki-Partiumi Találkozó keretében sorra került kulturális programok rendjén, péntek este a Fiatal Reformátusok Szövetségének (FiReSz) **Cantate Domino** kórusa adott hangversenyt, a dunaszerdahelyi református templomban.

Tökés László és Csáky Pál

A nagyváradi vendégek másnap este, a Vámbéry Irodalmi Kávéházban örvendeztették meg dunaszerdahelyi vendéglátóikat a „Másképpen lesz holnap...” című pódiumműsorukkal, **Barabás Zoltán** költő és **Meleg Vilmos** színművész előadásában – **A Holnap** irodalmi antológia centenáriuma alkalmából.

Ugyanitt került sor **A templomos Ige** című prédikációs kötet bemutatására, melyet a dunaszerdahelyi templom felépítésének 10. évfordulója alkalmából jelentetett meg a Lilium Aurum könyvkiadó, **Hodossy Gyula** igazgató szerkesztésében. A becses kiadvány gerincét **id. Görözdi Miklós** templomépítő lelkipásztor-esperes prédikációi alkotják, akinek visszaemlékezése nyomán püspökeink és **Görözdi Zsolt** szerdahelyi lelkipásztor méltatták a rendkívüli eseményt és az évfordulót.

3. Az egyházközi találkozó szombati napján **Bős** Nagyközség Önkormányzata adott ünnepi ebédet a résztvevőknek. A nagy múltú és hányattatott jelenű település történelméről és jelenlegi helyzetéről **Heizer Ferenc** alpolgármester és **Nagy Anikó** jegyzőasszony tartottak színes beszámolót.

Az utóbbi években megalakult bőszi református leányegyházközséget Görözdi Zsolt lelkipásztor vetített képes előadásban mutatta be. A két testvéregyház képviselői abban egyeztek meg, hogy testvérgyülekezeti kapcsolat kialakítását kezdeményezik a **bőszi** leányegyház, valamint a szintén nemrég megalakult

toldinagyfalui missziói szórványgyülekezet (Bihar megye) között.

Másnap, szeptember 28-án délben, a központi templomi ünnepélyt követően **Dunaszerdahely** Önkormányzata látta vendégül egyházaink képviselőit. A közepében **Pázmány Péter** polgármester

köszöntötte az egyházi küldötteket, drámai képet festve a magyar településeket sújtó asszimilációs politikáról, és nagyra értékelve egyházunk nemzetmegtartó szerepét. Tökés László az egyházak és az önkormányzatok, illetve az egyházi, a politikai és a civil szféra együttműködésének a fontosságára mutatott rá.

4. Szeptember 27-én, szombaton este Tökés László, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke, Hermán Jánosnak, a Partiumi Keresztény Egyetem tanszékvezető tanárának, valamint Nemes Csaba budapesti EP-irodavezetőnek a kíséretében **Csáky Pál** parlamenti képviselővel, a szlovákiai Magyar Koalíció Pártja elnökével találkozott. Megemlékeztek a 60 évvel ezelőtti csehszlovákiai deportálásokról, és számbavették a felvidéki magyarellenenes politikai kurzus legutóbbi fejleményeit. Tökés László a magyar európai parlamenti képviselők cselekvő szolidaritásáról biztosította a nehéz helyzetbe jutott szlovákiai magyarságot. Határon túli magyar közösségeink autonómia-politikájának a megbeszélése nyomán Tökés László elnök ismételtén a Kárpát-Medencei Magyar

Autonómia-Tanács tagszervezetei sorába invitálta az MKP-t, továbbá a **KMAT** küldöttségének tagjaként a 2008. október 13–16. között sorra kerülő brüsszeli látogatásra hívta meg Csáky Pál elnököt.

5. A Felvidéki-Partiumi Találkozó fénypontját a Dunaszerdahelyi Református Egyházközség – új – templomának **10. évfordulója** alkalmából rendezett ünnepség jelentette, melyen Tökés László püspök hirdette Istennek Igéjét.

Az ünnepi istentiszteletet követően, a Biblia Éve keretében „A Könyvek Könyve” című **bibliakiállítás** megnyitójára került sor. A Hermán János által összeállított, kivételesen gazdag tárlat eszmei célkitűzése az volt, hogy: „a Könyvek Könyvét ne csupán művelődés-történeti értékéként mutassa be, hanem annak olvasását, az Evangélium megismerését is előmozdítsa”. A Csallóközi Múzeum közreműködésével kiállított gyűjtemény sokrétű anyagát **Köntös László**, a Pápai Református Múzeum igazgatója mutatta be.

A testvéregyházi programsorozat részeként Királyhágómellék lelkészküldöttei Dunaszerdahely vidékének környező gyülekezeteiben végeztek igehirdetési szolgálatot. Hermán János a közeli alistáli egyházközségben prédikált.

Délután testvéregyházaink püspökei **Ipolyságra** utaztak, ahol az újan alakuló missziói szórványgyülekezet ünnepélyen szolgáltak. A tervbe vett imaház alapkövetéle alkalmából Tökés László hirdette Isten Igéjét. Erdélyi Géza az egyházközség új lelkipásztorát iktatta be hivatalába.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület és a Szlovákiai Református Keresztényen Egyház Istennek adnak hálat testvéregyházi találkozójuk áldásaiért – és azért, hogy „egymás hite által épülve”: Isten dicsőségét hirdethették és népünk javát szolgálhatták.

Dunaszerdahely, 2008. szeptember 28.

**A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Sajtószolgálat
A Szlovákiai Református Keresztényen Egyház Zsinati Sajtóbizottsága**

Polgárok Brüsszelben

Brüsszel, 2008. szeptember 26.

Az európai parlamenti képviselőknek biztosított lehetőségével élve Tőkés László, az erdélyi magyarok európai képviselője szeptember 22–24. között 45 fős látogatócsoportot hívott Brüsszelbe. (Egyébként ez év elején a Partiumi Keresztény Egyetem és a Sapientia Erdélyi Tudományegyetem vezetői és tanárai jártak Strasbourghban, szintén Tőkés László meghívására.) A mostani utazócsoportban olyan közéleti szerepet vállaló erdélyi személyiségek és közéleti emberek vettek részt, akik az erdélyi polgári-nemzeti oldalon fejtik ki tevékenységüket, s az őszi EP-választásokon is aktív szerepet vállaltak a kampánymunka során. Erdély minden kistérsége, illetve az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács, a Magyar Polgári Párt, a Székely Nemzeti Tanács és az „Unió, Erdélyiell!”-kampány területi vezetői kaptak helyet csoportban. A népes küldöttség tagjai betekintést nyertek az Európai Parlament munkájába, részt vettek az EP plenáris ülésén, és meglátogatták az Európai Parlament brüsszeli és luxemburgi központját. Erdélyi képviselőnk brüsszeli irodája több találkozót szervezett a látogatócsoportnak. A magyar néppárti delegáció részéről alkalmuk nyílt találkozni **Schmitt Pál**, **Gál Kinga** és **Schöpflin György** képviselőkkel. Szintén találkoztak **Erna Hennicot-Schoepges** luxemburgi képviselőasszonnyal, aki nemrég Nagyváradon tartott nagyszerű előadást Ionel Pantea operaénekes társaságában. Képviselőnk frakciótársaival, **Mikel Irujo Amezagaval**, Baszkföld képviselőjével és **Ian Hudghtonnal**, a Skót Nemzeti Párt vezetőjével az önrendelési jog kérdéseiről beszélgethettek.

Tőkés László, az Európai Szabad Szövetség (EFA) frakciójának tagjaként bevezető beszédében szívélyesen üdvözölte a látogatókat. Mielőtt átadta volna a szót a luxemburgi képviselőasszonynak, felhívta a figyelmet arra, hogy Európában nem földrajzi kiterjedésükkel mérik az egyes országokat. Íme, Luxemburg is milyen „liliputi” ország – mégis, a kezdetek óta, mint az Európai Közöség egyik alapító állama, milyen fontos szerepet tölt be az Unió életében. Ennek kapcsán gondoljunk Erdélyre, melynek nagysága sokszorosa Luxemburnak, közelebből erdélyi magyarságunkra, mely szintén többszöröse Luxemburg lakosságának, s ebből erőt meríthetünk jövőnkre nézve, az egyesült Európában – mondta Tőkés László

Erna Hennicot Schoepges néppárti képviselőasszony az erdélyi és a luxemburgi nép közös történelmi múltjára mutatott rá. A XII. században ugyanis Luxemburgból sokan vándoroltak át Erdélybe, és nyelvjárásukat egészen az utóbbi időkig beszélték Szászföldön. A képviselőasszony kiemelten fontosnak tartja az Európai Emberjogi Charta irányelvét,

miszerint minden népcsoportnak jogában áll anyanyelvét gyakorolni, identitását megtartani, és ha hátrányos megkülönböztetésben lenne részük, akkor joguk van tiltakozni. Kitért többek között arra is, hogy a romániai Leonaud Orban többnyelvűségért felelős biztosnak sok, a romániai kisebbségekkel kapcsolatos kérdést tettek fel, melyekre a képviselő mindig „korrekt” választ adott, azonban a konkrétan felvetődő – erdélyi – kérdésekben kerülte az állásfoglalást, arra hivatkozva, hogy ő mint az Európai Unió biztosja az egész Unió érdekeit hivatott szem előtt tartani, így hát országa ügyeibe nem avatkozhat bele.

Hennicot asszony arról is megemlékezett, hogy Luxemburg náci megszállása idején nyelvük használata be volt tiltva, és csupán 1984-ben vált a luxemburgi a nemzet hivatalos nyelvévé. A Kultúrák Közötti Párbeszéd Európai Esztendejét tartjuk idén, melynek legfőbb célja hogy, egymás kultúráit minél jobban megismerjük – tette hozzá a képviselőasszony.

Schmitt Pál, az Európai Néppárt Magyarországi Küldöttségének elnöke humoros hangvételű beszédében nagy elismeréssel szólt Tőkés László püspökről. Nagy örömmel jegyezte meg, hogy erdélyi képviselőnk igen gyorsan be tudta „lakni” a parlamentet, és töretlen lendülettel, nagy hatáskorral folytatja már régóta megkezdett munkáját. Az országhatárok eltűnése új lehetőségekkel kecsegtet bennünket, rajtunk, magyarokon múlik, hogy élünk-e velük.

Az erdélyi származású **Gál Kinga** néppárti képviselőasszony gratulált az erdélyi csoport áldozatos kampánymunkájához. A jelenlegi kisebbségi problémák megoldásának útját a világos és egyszerű kommunikációban látja. Az autonómia ugyanis nem egy „ördögtől való dolog”. Mind Romániában, mind az Európai Unióban logikus, tiszta beszédre lenne szükség. Le kell bontani az autonómia kifejezést elemi egységeire, hiszen akkor mindenki számára világossá válik az, hogy az önrendelés útja a lehető legjobb és legjárhatóbb út a kisebbségi közösségek helyzetének rendezésére.

A felszólalók sorát **Schöpflin György** néppárti képviselő zárta. A magyar kultúra egy,

még akkor is, ha erről kevésbé akarunk tudomást venni. Bizony a nemzetben belül is nagy a megosztottság, de az együvé tartozás pecsétjét senki sem tudja lemosni magáról. Jobb tehát, ha tudomásul vesszük ezt, és egymást támogatva próbáljuk megvalósítani elképzeléseinket. Megjegyezte továbbá, hogy a magyarok jelenléte – valamilyen okból kifolyólag – Európában nem egy esetben ellenérzéseket ébreszt, holott csak Csehországban 15.000 magyar él és akkor az anyaországban valamint a leszakított területeken élőkről és a kivándorlókról még nem is beszéltünk. Viccesen hozzátette, hogy „titkos nyelvnek” – ha esetleg arra kerülne a sor – ne a magyart válasszuk, mert azt sokan beszélik. Jobban járnánk hát, ha a walesi nyelvet választanánk fontos mondanivalónk kódolásához. Továbbgondolásra érdemes a professzor úr ötlete egy általános magyar beszélgető fórum megalkotásáról, mely technikailag fejlett világunknak köszönhetően könnyen kivitelezhető lenne.

Délután **Mikel Irujo Amezaga**, az EFA (European Free Alliance) képviselője és **Ian Hudghton**, a Zöldek/EFA frakció alelnöke tisztelték meg jelenlétükkel az egybegyűlteket.

Mikel Irujo Amezaga a baszk autonómia pozitív hatásaira hívta fel a figyelmet. Elmondása szerint húsz évvel ezelőtt a baszkul beszélő emberek száma Spanyolország-szerte 20% alatt volt, mára viszont ez az arányszám már 30% fölé emelkedett. Türelemre és optimizmusra van szükség az autonómia vonatkozásában. A képviselő szerint az autonómia főbb összetevői a következők: erőszakmentesség; közös, tettekben is megnyilvánuló akarat; nemzetközi támogatás; egyéni autonómia-modell alkotása.

Ian Hudghton, a Skót Nemzeti Párt elnöke büszke arra, hogy kormánya, mely Skóciát vezető, kisebbségben is eredményesen tud kormányozni. A teljes gazdasági függetlenséget még nem sikerült ugyan elérniük, hiszen adóik egy részét még mindig Angliának fizetik. Ennek ellenére viszont tovább küzdenek a teljes függetlenségért, hogy érdekeiket minden területen maguk képviselhessék.

Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup

Az Európai Parlament történetében először foglalkozik érdemben a hagyományos nemzeti kisebbségek jogaival s ez a 2004–2009-es parlamenti ciklusban történik, amikor már az újonnan csatlakozott országok képviselői is hallathatják a véleményüket. Tabajdi Csaba szocialista EP-képviselő kezdeményezésére, az Európai Parlament három legnagyobb politikai csoportjának támogatásával alakult az az Intergroup, amely a történelmi nemzeti kisebbségek – köztük a határon túli magyarok – helyzetének értékelését, problémáinak kezelését tekinti legfőbb feladatának. [...] Az Intergroup (teljes nevén: Frakcióközi Csoport a Történelmi Nemzeti Kisebbségekért, Alkotmányos Régiókért és Regionális Nyelvekért) célja egy európai uniós kisebbségi jogi normarendszer kidolgozásának megkezdése, és az uniós kisebbségvédelmi rendszer kiépítése. A havonta Strasbourghban ülésező politikai testület az Unió kisebbségi problémáit tűzi napirendjére, ahol szakértők, kormányzati és parlamenti képviselők bevonásával vizsgálják meg a felmerülő ügyeket.

A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup elnöke a 2004–2009-ig tartó parlamenti ciklusban Tabajdi Csaba, az MSZP EP-képviselője. Az Intergroup társelnöke Michl Ebner (EPP-ED), dél-tiroli kisebbségi politikus. Az Intergroupnak nyolc alelnöke van, az összes fontos politikai erő részvételével, méltányos földrajzi eloszlás alapján (az alelnökök között van Bauer Edit felvidéki magyar politikus, valamint Gál Kinga (FIDESZ) is). Ezen túl ír, katalán, finn, német és lett képviselők vesznek részt a vezetésben. A Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup munkájában jelenleg 55 európai képviselő vesz részt 19 országból, 7 politikai csoportból. A csoport így a legnagyobbak közé tartozik az Európai Parlamentben.

Háttér

Az Európai Parlament mindmáig nem foglalkozott érdemben a történelmi nemzeti kisebbségek kérdésével. Korábban a kisebbségi ügy elsősorban a regionális vagy kisebbségi nyelvek védelmének kapcsán került csak felszínre az EP-ben (az ún. „kevésbé használt nyelvek”-ről jelentés is született). Elvileg ugyan több állandó bizottság kompetenciájába is tartozna az ügy (külügyi, emberi jogi), az elmúlt 25 évben mégsem szerepeltek túl gyakran kisebbségi kérdések napirenden. A Tabajdi Csaba által kezdeményezett Nemzeti Kisebbségügyi Intergroup ezért úttörő szerepet játszik az Európai Parlament, sőt az egész

Unió kisebbségvédelmi szabályainak kidolgozásában, egy kisebbségbarát Európa megteremtésében.

Az Európai Parlamentben Intergroup létrehozásához három politikai csoport támogatását kellett elnyerni. Az Kisebbségi Intergroup koncepcióját eredetileg a szocialisták, a néppárt, a liberálisok és a zöldek is támogatták, annak ellenére, hogy komoly jobboldali ellenérzéseket kellett leküzdeni. A pártközi egyeztetéseket követően végül a kezdeményezést mindhárom nagy pártfrakció (PES, EPP-ED, ALDE) támogatta. Ez a konszenzus jelentősen növeli az Intergroup befolyását és érdekérvényesítő képességét az Európai Parlamentben. [...]

A kisebbségi ügy mindmáig az Európai Unió mostohagyermekének számított, az Unió nem fordított kellő figyelmet erre a kiemelkedően fontos és érzékeny kérdésre. Az uniós *acquis communautaire* joganyagában nincs kisebbségekre vonatkozó rendelkezés, európai szinten nincsenek kikristályosodott és széles körben elfogadott szabályok. A koppenhágai csatlakozási kritériumok tartalmazzák ugyan a kisebbségek védelmének követelményét, de nem részletezik, mit is jelent ez pontosan. [...]

Eredmények

Az Európai Parlamentben folytatott kisebbségvédelmi munka alapelvei továbbra is változatlanok: nemzeti konszenzus és európai dimenzió. A hazai belpolitikai szembenállás ellenére sikerült fenntartanunk ezen a téren a nemzeti konszenzust, a Fidesz, az MSZP, az SZDSZ, az MDF és a KDNP képviselői közösen, a szlovákiai MKP-val, és a romániai RMDSZ-szel kiegészülve együttes erővel igyekeznek védeni, képviselni a kisebbségi érdekeket (ld. pl. közös nyilatkozatok a vajdasági, vagy a Babes-Bolyai körül kialakult helyzettel kapcsolatban). A második alapelv tekintetében továbbra is arra törekszünk, hogy elvi jelleggel, nemcsak a magyar, hanem minden európai nemzeti és nyelvi kisebbség, társnemzet érdekében fellépjünk. Az Intergroup szisztematikusan működik, általános problémákkal és konkrét jogsértésekkel egyaránt foglalkozik. [...] Az Intergroup tevékenysége négy csoportba osztható:

- kisebbségi jogsértések, problémák: a lettországi és észtországi oroszok problémája, az ausztriai és olaszországi szlovén kisebbség helyzete, a lengyel kisebbség Fehéroroszországban, a franciaországi történelmi kisebbségek, a bretonok és elzásziak helyzete, a finnugor mari kisebbség helyzete Oroszország-

ban, a vajdasági magyarok helyzete, a szlovákiai helyzet, a koszovói kisebbségek helyzete, romániai csángók helyzete;

- regionális és kisebbségi nyelvhasználat: a katalán és a gael (ír) nyelvhasználat támogatása az Uniós intézményekben, a velszi és cornwalli nyelv helyzete Nagy-Britanniában, a Nyelvi Charta;

- európai autonómiaformák: Dél-Tirol, Aland-szigetek, az Ahtisaari-terv;

- kisebbségi felsőoktatás: az erdélyi magyar állami egyetem ügye;

Az Intergroup tevékenységét nagy érdeklődés kíséri az Európai Parlamentben és azon kívül is. Az Intergroup szerepe nemcsak vitafórumként fontos, hanem a politikai nyomásgyakorlás eszközeként is működik. Az Intergroup lobbipotenciálja kiemelkedő, mivel széles politikai spektrum befolyásos politikusait tudhatja sorai között. Fontos, hogy az Intergroup széles merítéssel, európai kontextusban foglalkozzon kisebbségi problémákkal, el kell kerülni azt a látszatot, hogy csak speciális magyar érdekekért való fellépésről van szó. [...]

Dr. Tabajdi Csaba

A teljes szöveg elérhető a www.tabajdicsaba.hu honlapon.

A Munkacsoport alap-gondolata az a koncepció volt, amelyet már a FIDESZ Európa-programjának nemzetstratégiai részében is megfogalmaztam.

Tabajdi Csaba szocialista kollégámmal együtt alapítottuk meg ezt a frakcióközi csoportot, amely általában havonta, a strasbourgi ülésszakok alkalmával találkozik. Az Unió bővítésével a hagyományos nemzeti kisebbségek, az alkotmányos régiók (ilyen a katalánok esete) és a regionális nyelvek helyzetének rendezése ténykérdéssé vált, amelyet mihamarabb megoldani szükséges. Az EP összes politikai csoportját átfogó munkacsoport kezdeményező szerepet vállalt azon európai rendszer létrehozásában, amelyben megvalósulhat e kisebbségek, régiók és nyelvek hatékony védelme. A csoport céljai között szerepel a kisebbségvédelem közösségi szintű stratégiáinak megalkotása, az ez irányba ható törvények, elvi állásfoglalások és gyakorlati programok kidolgozásának elősegítése, aktuális és megbízható információk összegyűjtése, rendszerezése és szórása a különböző kisebbségek helyzetéről, illetve tagállamok szintjén már létező, jól működő modellekről.

Gál Kinga

www.galkinga.hu

A Fehéroroszországi Lengyelek Szövetségének húsz éve

Lengyelország egy részét 1939-ben a Szovjetunió önkényesen bekebelezte, az ekképpen szovjet állampolgárokka minősülő, őshonos lengyel közösség tagjainak sorsát pedig hosszú évtizedeken keresztül kényszerű hallgatás és teljes hírzárlat övezte. A szovjetizáció és erőszakos asszimiláció áldozataivá váló lengyelek iskoláit felszámolták, római katolikus templomaik többségét bezárták, megtiltották anyanyelvük nyilvános helyen való használatát, meghamisították a népszámlálási adatokat. A háború utáni, két hullámban történő repatriálás tovább gyengítette a lengyel közösséget.

A szovjet diktatúra 1988-as enyhülése tette lehetővé első kulturális-oktatási intézményeinek megalakítását. A szovjet birodalom felbomlása nyomán a mintegy félmillió lengyel kisebbség zöme immár Fehéroroszország (Beloruszia) állampolgára lett, zsenge kulturális-oktatási intézményrendszerük pedig az ország keleti felében is látványosan erősödött, ahol pedig a II. világháborút megelőző kegyetlenkedések és a tömeges deportálások látszólag teljesen felszámolták a lengyel önazonosságot. Kulturális-oktatási intézményeik 1990-ben történt egyesüléséből jött formálisan létre független, öngazgatású szervezetük: a Fehéroroszországi Lengyelek Szövetsége.

A Szövetség elsődleges célja a fehéroroszországi lengyel népközösség anyanyelvének, kulturális örökségének és történelmi hagyatékának ápolása és népszerűsítése. Erőfeszítéseik és az anyaország hathatós támogatása révén két lengyel tannyelvű iskolát sikerült visszaállítani és több száz iskolában vált lehetővé a lengyel nyelv tanulása, helyi székházakban lehetőséget biztosítanak a lengyel kultúrával való alapos megismerkedésre, több ezer diák lengyelországi utazását szervezik meg, hogy a fiatalok közvetlen kapcsolatot teremthessenek az anyaországgal, és rendkívül hatékony egyetemi ösztöndíjprogramjuk keretében számos hallgatót képeznek ki Lengyelországban. Hagyományörző központokat, úgynevezett Lengyel Házakat, könyvtárakat, néptánc csoportokat, újságokat és folyóiratokat hoztak létre.

Magyar jövőkép a Bánságban

A bánsági magyarság jövőjének alakulásába kívántak, próbáltak belátni a tudomány tükrén keresztül mindazok – egyetemi tanárok, oktatók, a civil szféra képviselői, politikusok –, akik részt vettek a Magyar jövőkép a Bánságban elnevezésű kerekasztal-beszélgetésen. Ft. Tökés László püspök, EP-képviselő megfogalmazása tekinthető az ügy szegletkövének, ugyanakkor megoldást is felvillant a bánsági (vagy más elszakított területeken élő) magyarság bajaira: a gyógyírt kizárólag az összehangolt össznemzeti stratégia jelentheti, ugyanis, tapasztalata szerint, az európai fórumokon az erdélyi magyarság ügyénél sok más ügy elébbvaló. Hogy mégis felfigyeljenek reánk Európában, A MAGYAR ÚGY közös és hangsúlyos felvállalása szükséges. A továbbiakban ifj. Toró Tibor szociológus különböző kutatások következtetéseit, eredményeit felhasználva, beláthatatlan időn belül bekövetkező, sötét jövőnkre világított rá: mintegy huszonöt év múlva már csak huszonötezernyi lesz a magyarság létszáma megyénkben. Ha tekintetbe vesszük, hogy az elmúlt tíz esztendő alatt majdnem tizenkétezerrel csökkent a Temes megyei magyarság száma, akkor az is valószínűsíthető, hogy a mai középkorúak megérik iskoláink, óvodáink el-sorvadását, tanúi lehetnek annak, ahogy legtöbb templomunkból kivész a magyar szó, elhallgatnak a harangok s az esetleg megmaradt hívek más nyelven fohászkodnak... Annál riasztóbb a kép, hiszen a mai idők még emlékezhetnek a fratéliai, erzsébetvárosi vagy gyárvárosi "magyar szigetekre", a 15-ös, 22-es vagy 9-es számú általános iskolák – hogy csak néhányat említsek – népes magyar tagozataira. A fenti képet hitelesen egészítette ki Erdei Ildikó pszichológus, oktatáskutató nyelvi környezetünk állapotát felmérő dolgozata. Előadásából egyértelműen kiderült, hogy a bánsági magyarság fogyása és anyanyelvünk fokozatos, de állandó térvészése azonos okokkal magyarázható. Kivándorlás, asszimiláció, vegyes házasságok, önfeladás, gyermekáldás elutasítása, természetes fogyás – közösségünket romboló megannyi jelenség, amelyekkel jószerével Trianon óta nem tudunk mit kezdeni, csak szemléltői vagyunk a folyamatoknak – fogalmazták meg a jelenlevők. Toró T. Tibor képviselő mutatta be dr. Bodó Barna előadását, mely a felelős politikai érdekképviselet és annak a civil társadalomra gyakorolt hatását vázolta fel, majd Mészáros Ildikó szerkesztő, a ma emberének életére – nemzeti hovatartozástól függetlenül – meghatározó hatással levő médiáról tartott izgalmas előadást. A rendezvény befejezéséeként számos ötlet, javaslat hangzott el a résztvevők részéről. Egyelőre a Bánságban a helyzet látatlan.

Makkai Zoltán

Heti Új Szó, 2008. szeptember 26.

A 2008. szeptember 5–7. között rendezett Budafoki Pezsgő és Borfesztiválon ünnepélyes keretek között a Chevaliers de Torley pezsgőrend lovagjává ütötték Tökés László európai parlamenti képviselőt.